

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λαός θνύσεται άμα
δε΄ξη πός δε φοβήται την
άληθεια — ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φν-
οικούς της κανόνες.

ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Η'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 16 ΤΟΥ ΜΗΗ 1910

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 392

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- KIMON ΓΑΛΑΖΗΣ. "Ανοιξη.
ΡΗΝΑ ΛΕΒΑΝΤΗ. Θλιμένοι άντλαλοι.
Γ. ΔΟΥΛΑΚΑΚΗΣ. 'Ανάμνηση.
Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ. Σημειώματα από την άρρώστια
και το θάνατο του Μορέας (τέλος).
ΑΛΕΚΟΣ ΜΟΥΝΤΖΟΥΡΙΔΗΣ. Γαληνές-τρικυμίες.
ΜΥΡΙΕΛΛΑ ΜΟΙΡΙΤΑ. 'Ο Μπέμπης μας.
Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ. Το πεθαμμένο άγόρι.
ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ τής «Φοιτητικής Συντροφιάς».
ΖΑΝ-ΑΡΘΟΥΡ ΡΕΜΠΩ. Μιάν εποχή στον "Αδη—
Κακό αίμα (Μετάφρ. Σ. Σ.)
OSCAR WILDE. 'Ο όπαδος (Μετάφρ. Α. Γ.)
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ — Ο,ΤΙ
ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΤΟ ΠΕΘΑΜΜΕΝΟ ΑΓΟΡΙ

Τό άγόρι πού τό ανάθρεφαν οί Χάρες
μέ τά κανάκια, μέ τά χείδια κ' οί 'Ωρες,
τό χάσαν οί 'Ωρες και τό κλαίνε οί Χάρες,
γλυκόγυρε στού θάνατου τόν κόρφο
κι άποκοιμήθη.

—Τεχνίτης τώρα ό Θάνατος: άπάνου
στής θύμησης τό μάρμαρο σκαλίζει,
χαριτωμένο άγόρι, μιιά για πάντα,
ώραία μέ την έντέλεια τής ιδέας,
τή ζωγραφιά σου.

Πρός τό μνήμα σου οί στίχοι μου γερμένοι
γυρεδουνε να γίνουν κάποια μάτια
δακρυοστάλαχτα, δακρυοθλωμένα
μά στο μνήμα σου άπάνου καρφωμένοι
στέκουν οί στίχοι

σαν τά μάτια τά δόδλαμπρα πού δείχνουν
μέσα στα μπλάβα άστερίνά τους βάθη
κάποιο άδάκρυτο άμίλητο μυστήριο
πού δέν τό λές χαρά, δέν τό λές πόνος
κάτι πού πέρα.—

"Έτσι μιλάς, φιλόσοφο τραγουδι.

Μά ή Καρδιά δέν άκούει, φράζει τ' αυτιά της
μέ τής μυρολογήτρας τό μαντύλι
τό μαύρο πού την δψη της δεμένη
κρατά, χτυπιέται, μύρεται, σπαράζει:

'Οϊμένα! 'Οϊμένα!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Ο ΜΠΕΜΠΗΣ ΜΑΣ

[Ένα χαριτωμένο κι άληθινά διαλεχτό ά-
γόρι, ό Μπέμπης Καραμανιάνης, πέθανε τόν
περασμένο Μάρτη στην Πάτρα. Τό θάνατό του
τόν αίστάνθηκε και τόν έκλαψε άλάκαιο, ή
Πάτρα, όχι μόνο γιατί τό λιγδζωο παιδι εί-
τανε τό μονάκριβο σιολίδι μιανής από τις πού
διαλεχτές Πατρινές οικογένειας, μά γιατί και
τό ίδιο είταν ένα καμάρι κ' ένα σιολίδι τής
Πάτρας. 'Ο Ταγκόπουλος, βρισκόμενος τότε
στην Πάτρα, δημοσίευσε στού Πατρινό «Σέλας»
ένα άρθρο του «'Ο μονάκριβος» κι από τό
άρθρο κείνο γεννήθηκε «Τό πεθαμμένο ά-
γόρι», τό υπέροχο ποίημα τού Παλαμά, πού
δημοσιεύουμε στην πλαϊνή στήλη. Για μνημό-
συνό του σήμερα τυπώνουμε τις λίγες πονεμένες
γραμμές πού τού αφιερώσαμε οι δυό άναπι-
μένες ξαδερφούλες του, ή Μυριέλλα και ή
Μοιρίτα.]

Σπάνια ή Νιότη ξαναφάνηκε στον κόσμο έτσι
φτερωτή κι άρματομένη, όπως οε τούτο τό παιδί
και σπάνια ή Ζωή βρήκε πού άρμονικά την έκφρασή
της όπως οε τούτο τό πλασματάκι — μορφή και ψυχή
κι άκόμα πού σπάνια όνομα πήρε τή χάρη και τή
γλύκα από κείνον πού τό φόρεσε κι άφισε στον ήχο
του ζωντανή τή ζωγραφιά του — ένα χάδι κ' ένα
γέλιο — σαν τό δικό του — Μπέμπης.

Είτανε ίδια ή Ζωή. Κάθε άνάσα του — ζωή
στιγμή δέν πέραγε πού να μην τή ζούσε. Είτανε
όλος μιιά Κίνηση. "Όπως τό κορμάκι έκείνο τό τραν-
ταφυλλένιο στιγμή δέ στεκότανε, όλο έτρεχε, όλο εϋ-
ρισκε κάποια ένασχόληση, κάποιο παιγνίδι, κι όταν κα-
θότανε πάλι ήθελε να μελετήσει ή να διαβάσει ή να
σκεφτεί τί θα κάμει έπειτα — έτσι και τό πνεύμα του,
αίώνια ζωηρό κι άνήσυχο, ήθελε πάντα να ρωτάει
και να μαθαίνει — κ' ή καρδούλα του, άνοιχτή πάντα,
έτοιμη ναγκαλιάσει όλο τόν κόσμο.

Γοργά όλα του, τό σάλεμα, τό μίλημα — γοργό
και τό πέρασμά του από τή Ζωή στού Θάνατο γοργή
κ' ή άναπιά του, έφευγε γλήγορα γλήγορα — ως την
τελευταία ώρα ζωή — σα νάνυπομογοϋσε, σα να βια-
ζότανε να φύγει — λές και πήγαινε ναγκαλιάσει τό
Θάνατο.... «Και τόν σφιχταγκάλιασε, τόν πήρε για
πατέρα». Χωρίς νάν τό ξέρει, γύρευε κάτι πέρα από
τόν κόσμο τούτο. "Όλος ό κόσμος δικός του και
πάλι δέν τούφτανε: όλο κάτι γύρευε, κάτι ήθελε να
πίσει, κάτι... και κείνος δέν ήξερε τί. Γι' αυτό άφισε
στα πάντα τό φέγγος τής ματιās του.

"Αχ, τί ζωή πήρε και τί ζωή άφισε αυτό τό
παιδι πίσω του! Είτανε μιιά ζωή πού άκουγότανε
γέμιζε τό σπίτι, γέμιζε τους δρόμους, γέμιζε τις καρ-
διές. Κάθε άντικείμενο, κάθε γωνιά πού θα πέσει
τό μάτι μας, μάς λείπει — να τος! Πώς να λησμονη-
θεί; Εκείνος πού μάς έδινε την πού μεγάλη χαρά,
μάς άφισε τόν πού μεγάλο πόνος. Δέν τό λείπει ό
Ποιητής; «...Τά πού φαρμακερά, τάριατρικα, μάς
έρχονται από τά πού άκριβά μας έδω κάτου...»

Για όλους είταν τό έξυπνο και τάνοιχτοκαρδο
παιδι, για μάς πού ακολουθούσαμε τό τραφερό μυ-
στήριο τής λουλουδένιας έκείνης ψυχής είτανε μαζί
και τό στοχαστικό, ή καλύτερα, τό άγγελιστόχαστο
παιδι, γιατί ή κρίση συνόδευε την έξυπνάδα κ' έρ-
χόντουσαν ώρες σοβαρές πού τό γέλιο έφευγε από
τά χείλια και τά λόγια βγαίνανε σοβαρά και μετρη-
μένα: και τότε δέν είτανε παιδι — είτανε άντρας.

Πιώς ήξερε τή δύναμη πού του, μά και
την άπαλοσύνη τής καρδιάς του! Ναι, είχε τό μέτρο
τού λουλουδιού μά και τού καρπού την ώριμότη. Μά
μήπως και ή όψη του δέν είχε μαζί τό παιδιαστικό
και τό άντριμιο, τό άγγελικό και τό παληκαρίσιο; Και
σα ναθελε να μάς άφίσει πού βαθιά την έντύπωση τής
άγγελισότης του, σα ναθελε να μάς άφίσει την ει-
κόνα τού πνευματικού Μπέμπη — πού μ' αυτόν από
δω και πέρα θα ζούμε — λές και τ'όξερε και θέλησε
να μάς έξιδανικέψει τή θύμησή του — πρι φύγει από
οιμά μας σκόρπισε ένα φέγγος πού θα μένει αείδνια
μέσα μας.

"Ω, από την ώρα πούπεσε στού κρεβάτι έγινε άλλο
παιδι: τό τραντάφυλλο πήρε την όψη τού κρίνου.
Και τό πρωί τού Βαγγελισμού — τό τελευταίο του
πρωί ύστερ' από την πονοδαρμένη του νυχτιά —
την ώρα πού σημαίνανε οί καμπάνες, άνασηκόθηκε,
χλωμό κι άποκαμωμένο, και χωρίς να τού πει κα-
νεις τίποτα — λές κι ό άχός τής καμπάνας άγγίζοντας
όλόδια την ψυχή του κίνησε τά σωμένα του τά χε-
ράκια — άρχίνησε με μιάν άγγελική κατανύξη να κά-
νει στού σταυρό του. Και ύστερα σφυρίζοντας άπαλώ-
τατα τό «'Ονειρεμένο βάλς» έχασε την πνοούλα του.

Κελάδησε και πέταξε. Κ' έμεινε τ'άψυχο κορμάκι
— μά άφισε ή ώραία ψυχή και σ' αυτό τή φεγγο-
βολή της. Έμεις δέν καταλάβαμε σ' αυτό τό παιδι
θάνατο: ό θάνατός του, σαν τή ζωή του, ένα φεγγο-
βόλημα. Γι' αυτό έφυγε κ' έτσι ώραία — πήγε προς
τό "Ωραίο — ήρθε τό "Ωραίο να μάς τό πάρει — και
νά, πώς.

Με τή λευκή του τή φορεσιά — άγγέλου φορεσιά
— μέσα σ' όμορφο, τό λουλουδοστόλιστο σαλονάκι

πὸ τὸ παράστημα τὰ λουλούδια—ἀγγέλοι τοῦ γήϊνου κόσμου—κι ἀτίκτε τον, στήν κόχη, ἡ εἰκόνα τοῦ ζωντανοῦ Μπέμπη δεθώνονταν κ' ἐκείνη στεφανωμένη ἀπὸ λουλούδια. Κ' εἶταν ἡ εἰκόνα τοῦ ζωντανοῦ παιδιοῦ ἕνα τραυταφυλλένιο ὄνειρο περασμένης εὐτυχίας κ' εἶταν ἡ εἰκόνα τοῦ κοιμισμένου παιδιοῦ μὴ λευκὴ ὄψις, σὰν πλοιασμένο πόνον στὰ λουλούδια κορώνια τῶν λουλουδιῶν ἐκεῖνο—ἕνα φεγγόβολο κρῖνο. Καὶ ἤρθε ὁ ἥλιος νὰν τὸ φιλήσει.

Λέγε, πὸς ὅταν ἥλιος ἀχτίδα φωτίζει παιδάκι πὸν γεννιέται—καὶ μεγάλο θὰ γίνει. Καὶ τὸ δικό μας τὸ παιδάκι, τὴν ὥρα πὸν περνοῦσε σ' ἕναν ἄλλο κόσμο, στὸ παράθυρο, πόνον ἀπὸ τὸ κεφάλι του, ἤρθε καὶ στάθηκε ὁ ἥλιος καὶ τοῦστειλε τὴν πὸν χερσὴ του ἀχτίδα—νὰν τὸ φιλήσει; νὰν τὸ στεφανώσῃ;...νὰν τὸ πάρει!

Ὅχι· ὁ Χάρος δὲ σὲ πήρε
Σὲ μὴν ὥρα ἐρωτικὴ
Σ' ἄρπαξεν ἐσένα ὁ ἥλιος,
Διόκαλο παιδί!..

*

Μὲ τὴν ἀνοιξὴ ἤρθε, μὲ τὴν ἀνοιξὴ ἔφυγε, πόνον στήν ἀνοιξὴ τῆς ζωούλας του. Μάη γεννήθηκε, Μάρτη πέθανε. Τὴν μέρα πὸν ἕνας ἄγγελος κατέβηκε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ στὴ γῆ, ἕνας ἄλλος ἀνέβαινε ἀπὸ τὴ γῆ στὸν οὐρανὸ. Καὶ τί ὥραία σύμπτωση! Ὁ ποιητὴς ὁ Νοβάλης, ὁ ἀγγελικώτερος ποιητὴς, Μάη γεννήθηκε, Μάρτη πέθανε, τὴν ἴδια μέρα, τοῦ Βαγγελισμοῦ. Πλάι στὸν ποιητὴ τὸ παιδί—τὰ δυὸ λουλούδια πὸν ὁμορφαινόνται γῆς. Ἐκεῖνος γοιωνίας ἕνα κομάκι πόνον στὸ πιάνο τοῦ ἀδερφοῦ του—τὸ παιδάκι μας τραγουδώντας τὸ «Ὀνειρευμένο βάλς»

γλυκόνυρε στοῦ θάνατου τὸν κόρφο
κι ἀποκοιμήθη.

Πάτρα, Πρωτομαγιά τοῦ 1910.

ΜΥΡΙΑΔΑ-ΜΟΙΡΙΤΑ

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ

ΤΗΣ “ΦΟΙΤΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ,”

ΜΑΗΣ 1910

«Υποτάξον πρώτα στὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ καὶ ἂν εἶσαι ἀρκετός, κυρίεπέτην!»

ΣΟΛΩΜΟΣ

«Νὰ πολεμᾷ κανεὶς γιὰ τὴν πατρίδα του ἢ γιὰ τὴν ἐθνικὴ τὴ γλῶσσα ἕνας εἶναι ὁ ἀγώνας. Πάντα ἀμύνεται περὶ πάτρης.»

ΨΥΧΑΡΗΣ

Τὸ ζήτημα τὸ γλωσσικὸ ἐνδιαφέρει ὅλους τοὺς Ἕλληνας, γιὰτὶ δὲν εἶναι ζήτημα φιλολογικὸ κ' ἐπιστημονικὸ μονάχα, οὐδὲ ζήτημα γιὰ τὸ ἂν κανεὶς συμπαθεῖ τὴ δημοτικὴ ἢ τὴν καθαρεύουσα· τὸ ζήτημα εἶναι τοῦτο: ποιά ἀπ' τὶς δυὸ γλώσσες (ἀδιάφορο ἂν εἶναι πλούσια ἢ φτωχὴ, εὐχάριστη ἢ δυσάρεστη κλπ.) εἶναι ὠφέλιμη καὶ ἀναγκαῖα στὸ ἔθνος· δηλ. εἶναι ζήτημα πρακτικῆς, ζήτημα ἐκπαιδευτικὸ, κοινωνικὸ κ' ἐθνικὸ.

Θὰ τὸ ἐξετάσουμε λοιπὸν μέσα στὸ σχολεῖο, γιὰτὶ «τὸ σχολεῖο εἶναι ἡ ρίζα κάθε καλοῦ καὶ κάθε κακοῦ. Στὰ χέρια τοῦ Δασκάλου βρίσκεται τὸ μέλλον τῆς φυλῆς» (Ἀπολογία τοῦ Συλλόγου «Σολωμός» τῆς Κρήτης).

Δὲν ὑπάρχει κανένας πὸν νὰ μὴ νομίζῃ ἀναγκαῖα κάποια ἐκπαιδευτικὴ ἀναγέννηση.

Ὅλοι συμφωνοῦν πὸς κυριώτερη αἰτία τῆς κακῆς ἀρρώστιας τοῦ ἔθνους, πὸν τοῦ λείπουν οἱ χαραχτήρες, εἶναι ἡ ἔλλειψη ἐλληνικῆς ἀνατροφῆς καὶ τὸ ἐλαττωματικὸ ἐκπαιδευτικὸ μας σύστημα.

Μὰ ὑπάρχουν δυὸ ἀντίθετες γνώμες· μερικοὶ λέν πὸς μεγάλη βλάβη στὴν ἐκπαιδευτὴ φέρνει ἡ κακὴ ἐκπαιδευτικὴ μέθοδος καὶ ἡ διγλωσσία· ἄλλοι λέν πὸς δὲν ἔχει καμμιὰ σχέση ἡ γλῶσσα μὲ τὴν ἐκπαιδευτὴ, πὸς οἱ δασκάλοι εἶναι πρόστυχοι κι ἀμόρφωτοι καὶ ἡ ἐκπαιδευτικὴ τους μέθοδος κακὴ καὶ γι' αὐτὸ εἶναι κτταστρεπτικὴ ἡ ἐκπαιδευτὴ· λοιπὸν, συμπεραίνου, ὡς ἀλλαχτοῦν οἱ δάσκαλοι καὶ τὰ συστή-

ματὰ τους καὶ εἶναι ἀδιάφορο ποιά γλῶσσα μεταχειρίζεται κανεὶς γιὰ νὰ διδάξῃ.

Οἱ δημοτικιστὲς συμφωνοῦν μὲ τοὺς πρώτους καὶ ἀποκρίνονται στοὺς δεύτερους πὸς δὲν εἶναι ἀδιάφορο ποιά γλῶσσα μεταχειρίζεται κανεὶς ὄργανο διδασκαλίας· οἱ γλῶσσες εἶναι ὄργανα, μὰ ὑπάρχουν γλῶσσες ζωντανὲς καὶ γλῶσσες πεθαμμένες, γλῶσσες φυσικὲς καὶ γλῶσσες τεχνητὲς, φτιαχμμένες, ὄργανα καλὰ καὶ ὄργανα ἀχρηστὰ ἢ βλαβερά.

Α'. Μὴ ζωντανὴ γλῶσσα βλάπτει ὡς ὄργανο διδασκαλίας

1. Γιατὶ χάνεται γι' αὐτὴν καιρὸς πολὺτιμος καὶ κόπος ἀμέτρητος.

«Τὸ παιδί ἔρχεται εἰς τὸν κόσμον (Φωτιάδης), μὲ κάποια δύναμις· δύναμις διανοητικὴν καὶ δύναμις κινητικὴν. Ἡ δύναμις τοῦ ἡ διανοητικὴ ὑπερτερεῖ τὴν λεκτικὴν τοῦ ἰκανότητά, τὴν φρασητικὴν, ὅπως ἡ δύναμις τοῦ ἡ κινητικὴ ὑπερτερεῖ τὴν ἰκανότητά τοῦ ἰκανότητά.

Ἐνὸς τὸ παιδί μεγαλώνει ἡ δύναμις αὐτενεργεῖ καὶ μεταβάλλεται εἰς δράσεις καὶ εἰς ἰκανότητάς διαφόρων εἰδῶν.

Ἐρχεται τὸ παιδί εἰς τὸ σχολεῖον εἰς τὰ 6 ἢ 7 χρόνια. Ἐρχεται ἐκεῖ δίχως νοῦν, ἢ μὲ ἄδειον νοῦν; πρόκειται τὸ σχολεῖον νὰ τοῦ δώσῃ νοῦν ἢ νὰ τοῦ τὸν παραγεμίσῃ;

Ἐὰν ἐξετάσωμεν τοῦ παιδιοῦ τὴν ἀποθήκην θὰ εὑρωμεν διπλὴν προμήθειαν. Εἰκόνας, ἰδάλματα, παραστάσεις, ἰδέας, ἐνοῖας, γνώσεις, πράγματα δηλαδὴ νοερά. Θὰ εὑρωμεν καὶ ἐνὸς ἄλλου ὑλικῆς προμήθειαν, λέξεις δηλαδὴ, εἰς τὰς ὁποίας μέσα ἐνσαρκώνει καὶ παρουσιάζει ἐκεῖνο τὸ νοερὸν ὑλικόν.

Ἐὰν ἐξετάσωμεν δυναμικῶς τὸ παιδί, εὐρίσκωμεν δύναμις νὰ δημιουργῇ νοήματα, βλέπομεν δύναμις πὸν ἐκφράζει ὅσα συμβαίνουν μέσα εἰς τὸν νοῦν του.

πρώτη καὶ ὑψίστη ἀρετὴ τῶν σοφῶν.

Τὸ γνῶρισμα λοιπὸν τοῦ Μορέας εἶταν ἡ ἀρετὴ του αὐτὴ, ἡ ὁποία ἔμενε χαρακτηριστικὴ γι' αὐτὸν ἕως τὴν τελευταία του ὥρα.

Ὁ Γουστάβος πὸν τὸν περιποιούταν καὶ ὁ σοφὸς πὸν τὸν ἐπεσκέπτετο καὶ ὁ ποιητὴς πὸν τὸν παράστανε ἀφοσιωμένος γι' αὐτὸν, ἦταν τὸ ἴδιο στὴν καθημερινὴ ζωὴ, οἱ ἄνθρωποι μὲ τοὺς ὁποίους ἔπρεπε νὰ εἶναι εὐγενὲς καὶ ἀπλός.

Ἐἴσι τραυματῆρες καὶ ὑπερέτες ὑψόνονταν ὅσο ἦταν δυνατό μαζί του, μετεμορφώνονταν ὑστερὰ ἀπὸ μὴ συνομιλία μ' αὐτὸν, ἄλλαζαν ἰδέες, σκέψεις, χαραχτήρα.

Εἶμαι βέβαιος πὸς ἂν σήμερὰ κάμη κανεὶς μὴ βίξῃ στὴν Ἐπανθὴ τῶν Ρόδων θὰ παρατηρήσῃ ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ γιατρὸ καὶ τελειώνοντας στὸν τελευταῖον ὑπερέτη, τὴ διαφορά πὸν θέλω νὰ σημειώσω, καὶ πὸν θὰ ἔγινε καὶ σ' αὐτοὺς βέβαια, ὕστερὰ ἀπὸ εἰκοσάήμερον συγχρωτισμὸ μὲ Ἐκεῖνον.

ΟΡΓΗ ΘΕΟΥ

Ἡ ἀληθινὴ ἱστορία τῆς ὁργῆς τοῦ Ἀπόλλωνος εἶναι πολὺ διαφορετικὴ ἀπὸ ὅ,τι ἕως τώρα παρα-

στάθηκε.

Τῆς ἔδωσαν ἕνα ὄφρος τῆς φράσης αὐτῆς ὑπερποιητικὸ.

Κ' ἐπειδὴ ὁ Μορέας ἀποτροπιάζονταν τὴν ὑπερποίηση, θέλω νὰ διηγηθῶ πὸς εἰπώθηκε ἡ φράση αὐτὴ στοὺς γιατροὺς Sicard, Pelisse καὶ Hercouët, παρόντος ἐμοῦ, τοῦ ποιητῆ de la Tailhède καὶ τοῦ στενοῦ του φίλου Durand.

Ἐστερὰ ἀπὸ μὴν ἐξέταση πὸν τοῦ ἔκαμαν οἱ τρεῖς δόχτορες, ὁ Sicard τοῦ εἶπε:

— Πρέπει νὰ ζήρῃς, ἀγαπητέ μου, πὸς ὅσο περισσότερο κατορθώνεις νὰ μένης ἡτυχος καὶ σιωπηλός, τόσο εὐκολώτερα θ' ἀναρρώσῃς.

Οἱ κουβέντες καὶ οἱ συζητήσεις καὶ οἱ πολλὲς βίξῃτες ἀκόμα σὲ ἐξιτάρουν, σὲ ἀνησυχοῦν καὶ σὲ ἀναγκάζουν νὰ ἐξοδεύς δύναμεις πὸν εἶναι τώρα σὲ σένα μισὲς ἀπὸ ὅ,τι προτιθέρας.

Ἀπὸ σήμερὰ λοιπὸν δὲν μπορεῖς παρὰ νὰ βλέπῃς ὀρισμένα πρόσωπα καὶ ν' ἀκούς μόνο χωρὶς ν' ἀπαντᾷς.

Αὐτὸ γράφτηκε καὶ στὴν πόρτα σας ἀπ' ἐξω, ὅστε νὰ μὴν ἔχετε ἀνάγκη ἐσεῖς νὰ τὸ ὑπεθυμίζετε στοὺς ἐπισκέπτες σας.

Ὁ Μορέας ἀπάντησε:

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΡΩΣΤΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΜΟΡΕΑΣ*

Κατὰ τὴν παράδοση τῶν βορείων λαῶν, ὁ Ὀδίνος κατοικοῦσε σὲ μὴν καλύβα ψαράδων καὶ διόρθωνε ἕνα καράβι.

Ὁ Χάρι, κατὰ τὶς Ἰνδικὲς παραδόσεις, ζῆ σὰ χωρικὸς μεταξὺ χωρικῶν, καὶ κατὰ τοὺς μύθους τῶν Ἑλλήνων, ὁ Ἀπόλλωνας παρουσιάζεται στοὺς ποιμένες τοῦ Ἀδμήτου καὶ ὁ Δίας εὐχαριστεῖται νὰ ζῆ τὴ ζωὴ τῶν φτωχῶν Αἰθιοπῶν.

Καὶ στὴν ἱστορία βλέπομεν ἔπίσης τὸ Χριστὸ νὰ γεννιέται μέσα σ' ἕνα ἀχούρι καὶ νὰ παίρῃ ὡς συντρόφους τοῦ δώδεκα ψαράδες.

Στὴν καθημερινὴ ζωὴ ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι ἡ

*) Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀρ. 391.

«Τὴν μονάδα λοιπὸν αὐτὴν, τὸν παιδικὸν νοῦν δηλαδὴ, τὸν εὐρίσκομεν σχηματισμένον καὶ ἀπὸ τὰς δύο ὀφείας. Εὐρίσκομεν δηλ. ἓνα ὑλικὸν κατεργασμένον καὶ μορφωμένον ἀπὸ μίαν δύναμιν, πρὸς μίαν διεύθυνσιν, μὲ κάποιαν φράσιν.

«Εἶναι αὐτὴ ἡ δύναμις, αὐτὰ τὰ ἀποκτήματα τυχαῖα, ἀδιάφορα πράγματα ; μπορεῖ τὸ σχολεῖον, ἂν θέλει, νὰ τάντικταστήτῃ μὲ κάτι ἄλλο τῆς ὁρέξεώς του, τῆς προτιμήσεώς του ;

«Ἀδύνατον ! Τὸ σχολεῖον θὰ πλουτίσει τὸ ὑλικόν, θὰ ἐνισχύσει τὴν αὐτενέργειαν. Ν' ἀντικαταστήσῃ, ὄχι δὲν μπορεῖ !»

Κι ὅμως τὸ Ἑλληνικὸν σχολεῖον ἄλλο σκοπὸν δὲν ἔχει παρὰ τὸ πῶς νάντικαταστήσῃ τὸ ὑλικὸν τοῦτο, νάλλαξῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ παιδικοῦ μυαλοῦ, νὰ τοῦ κόψῃ τὴν φόρα γιὰ νὰ τοῦ δώσῃ ἄλλη.

Τὸ σχολεῖον μας μεταχειρίζεται ὄργανο διδασκαλίας γλώσσα ὄχι ζωντανὴ οὔτε φυσικὴ, τὴν καθαρῆν, καὶ ὄχι τὴν γλώσσα πού γινώσκει πιά τὸ παιδί ἀπὸ τὸ σπῆτι τοῦ ἀσυναίσθητου καὶ πραχτικὰ μὲ ὅλους τοὺς γραμματικὸς καὶ συνταχτικὸς κανόνες τῆς.

Ὅστε ἀντὶ τὸ παιδί στὸ σχολεῖον μας νάρχισι ἀμέσως, μόλις μάθῃ νὰ διαβάξῃ καὶ νὰ γράφῃ, νὰ πλουτίξῃ καὶ δυναμόνῃ τὴν αὐτενέργειαν, πρέπει πρῶτα νὰ μάθῃ μίαν καινούργια γλώσσα, νὰ μάθῃ τὸ ὄργανο τῆς διδασκαλίας, τὴν καθαρῆν.

Τὴν καθαρῆν τὸ παιδί δὲν τὴ γινώσκει οὔτε πραχτικὰ οὔτε θεωρητικὰ, δηλαδὴ πρέπει νὰ μάθῃ νὰ τὴ νοιώθῃ, νὰ τὴ μιλήσῃ, νὰ τὴ διαβάξῃ καὶ νὰ τὴ γράφῃ ; πρέπει δηλαδὴ νὰ κάμῃ τουλάχιστον δεκαπλάσιον κόπον καὶ νὰ δώσῃ τουλάχιστον δεκαπλάσιον καιρὸ γιὰ νὰ μάθῃ τὸ ὄργανο τῆς διδασκαλίας, παρὰ ὅ,τι θὰ ξόδευε ἂν ὄργανο ἦταν ἡ φυσικὴ καὶ ζωντανὴ γλώσσα πού εἶναι πραχτικὰ γινώστικὴ τοῦ ἀπὸ τὸ σπῆτι.

Τὸ παιδί γινώσκει ἀπὸ τὴ μητέρα τοῦ αὐτὴ τὴ γραμματικὴ καὶ αὐτὴ τὴ σύνταξιν : «μητέρα-μητέρα, νερό-νερό, κάθουμι στὴν Ἀθήνα, ἐβγήκα περίπατο.»

Στὸ σχολεῖον δὲ μαθίνει νὰ τὰ βλέπῃ αὐτὰ γραμμένα καὶ νὰ τὰ γράφῃ καὶ νὰ ξεχωρίξῃ θεωρητικὰ καὶ ὀνομαστὰ τοὺς κανόνες τοὺς, παρὰ μαθίνει νὰ διαβάξῃ καὶ νὰ γράφῃ γιὰ τὶς ἴδιες γνωστὲς τοῦ ἐννοίαι «μητέρα-μητέρα, ὕδωρ ὕδατος, κατοικῶ ἐν Ἀθήναις, ἐξήλθον εἰς περίπατον μετὰ τῆς μητρός μου» δηλαδὴ καινούργια γλώσσα, μὲ ἄλλους

γραμματικὸς καὶ συνταχτικὸς κανόνες καὶ συχνὰ μὲ διαφορετικὴ προφορὰ ἀπὸ τῆς γνωστῆς τοῦ γλώσσας π. χ. ἐδσπλαγγρία, οἱ φθόγγοι φσπλ καὶ γχν πούποτε δὲν ὑπάρχουνε στὴ ζωντανὴ καὶ κοπιᾶζει πολὺ τὸ παιδί ὡσὸτου νὰ τοὺς προφέρῃ.

Ἐκναμχθαίνει λοιπὸν εἰς τὸ σχολεῖον χωρὶς καμμίαν ἀνάγκη τὶς ἐννοίαι πού εἴξερε ἀπὸ τὸ σπῆτι μὲ ὀνομαστὲς διαφορετικὲς (νερό ὕδωρ) μὲ διαφορετικὴ γραμματικὴ (μητέρα-μητέρα, μήτηρ-μητρός) μὲ διαφορετικὴ σύνταξιν (στὴν Ἀθήνα, ἐν Ἀθήναις) δηλ. τὸ σχολεῖον εὐθὺς πού πατήσῃ τὸ παιδί τὸ κατώφλι τοῦ πολεμᾶ νὰ τοῦ ἀλλάξῃ τὸ ὑλικὸ πού κατέχει (κ' ἐπομένως τὴν αὐτενέργειά του) καὶ σ' αὐτὴ τὴ δουλιὰ κταγίνεται 2 ὥρες κάθε μέρα ἐπὶ 11 χρόνια.

Εἶναι φανερὸ πὸςος καιρὸς χάνεται γιὰ ἓναν ἀφροστο σκοπὸν, ἐνῶ μποροῦσε ὁ καιρὸς αὐτὸς νὰ χρησιμοποιηθῇ γιὰ τοὺς κυριώτερους σκοποὺς τοῦ σχολείου.

Βασανίζεται τὸ παιδί, κουράζεται, ὑποφέρει, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ ἐργάζεται μ' εὐχαρίστησιν, χωρὶς νὰ κουράζεται καὶ μὲ ἀγάπη γιὰ ὅ,τι μαθίνει. Καὶ ποῖο εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα ;

Ἄλλαξε τάχα τὸ ὑλικὸ πού εἶχε πιά μαζεμένο στὸ μυκλὸ τοῦ ἀπὸ πρὶν ;

Ὅχι ! γιὰ τὴ ζωντανὴ ἡ γλώσσα ἐξακολουθεῖ νὰ ξεφτυρόνῃ, νὰ ξεφτυρόνῃ κατὰ τὴν καθημερινὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν παίζῃ, ὅταν συλλογιζέται, ὅταν χαίρεται, ὅταν λυπάται, ὅταν συζητῇ, ὅταν ἐκφράζει τὸν ἔρωτά του, ὅταν κάθεται νὰ φάῃ, ὅταν τραγουδῇ κλπ. κλπ. καὶ ἀδιάκοπα πλημμυρίζει ὅλους τοὺς κύκλους τῆς ζωῆς, ὅπου, κατὰ τὸ σχολεῖον, ἔπρεπε νὰ κυριαρχῇ ἡ καθαρῆν.

Ποῖος ἀπόφοιτος τοῦ δημοτικοῦ ἢ τοῦ ἐλληνικοῦ ἢ τοῦ γυμνασίου μπορεῖ νὰ γράψῃ ἓνα ἀπλοῦστατο γράμμα στὴν καθαρῆν χωρὶς ὀρθογραφικὰ γραμματικὰ καὶ συνταχτικὰ λάθη καὶ πρὸ πάντων χωρὶς νὰ κάμῃ παραχώρητες στὴ δημοτικὴ ; Γιατὶ καὶ κείνος πού γράφῃ τὴν καθαρῆν τὴ «μολύνει» μὲ ζωντανὰ στοιχεῖα.

Τὸ σχολεῖον οὔτε καν τὴν καθαρῆν (τὸ ὄργανο τῆς διδασκαλίας) δὲ καταφέρνει νὰ τὴ δάξῃ ὅπως τὴ θέλει.

Πόσο λιγώτερο λοιπὸν κταφέρει νὰ διδάξῃ τὶς ἀναγκαῖαι γινώσεις καὶ νὰ μορφώσῃ τὸν ἀνθρώπο (νὰ πραγματοποιηθῇ δηλ. τὸν ἀληθινὸ προορισμὸ του !)

Λοιπὸν γιὰ νὰ νοιώσῃ τὸ παιδί καὶ νὰ μάθῃ ὅ,τιδὴποτε, ὁ δάσκαλος ἀναγκάζεται νὰ κἀνῃ παραχώρητες στὴ ζωντανὴ τὴ γλώσσα καὶ νὰ μεταφράξῃ σ' αὐτὴ τὶς ἐννοίαι ἀπὸ τὴν καθαρῆν. Ὅστε οὐδὲ ὁ δάσκαλος διδάσκει ἀδιάκοπα μὲ τὸ ὄργανο τῆς διδασκαλίας πού παραδέχτηκε.

Ὅς τόσο ἐπιμένει νὰ διδάσκῃ στὸ παιδί τὸ ὄργανο τῆς διδασκαλίας ; τὶς γινώσεις πού πρόκειται νὰ τοῦ διδάξῃ καὶ αὐτὲς τὶς μεταχειρίζεται γιὰ νὰ τοῦ μάθῃ τὴν καθαρῆν ; δὲν τοῦ φτάνουν δυὸ ὥρες Ἑλληνικὰ τὴν ἡμέρῃ ; τοῦ ἀρχαίους συγγραφῆς, τὴν Ἱστορίαν, τὰ μαθηματικὰ, τὴ φυσικὴ κλπ. ὅλα τὰ μεταχειρίζεται γιὰ τὸ σκοπὸν νὰ μάθῃ τὸ παιδί τὴν καθαρῆν.

Δηλαδὴ τὸ σχολεῖον μας τὸ σκοπὸν τὸν κάνει ὄργανο καὶ τὸ ὄργανο σκοπὸν !

Τὸν ἀληθινὸ σκοπὸν τὸν ἀφήνει παραμελημένον γιὰ τὸ ὄργανο !

Καὶ τίποτε ἄλλο δὲν κερδίζει τὸ παιδί μὲ τὸ νὰ χάνῃ τόσο καιρὸ καὶ τόσο κόπον γιὰ γραμμικὲς, συνταχτικὰ, θέματα κλπ. παρὰ τὸ νὰ μισομάθῃ μόνο τὴν καθαρῆν.

Μήπως θησχυρίζεται γινώσεις πού θὰ τοῦ χρησιμέψουνε στὴ καθημερινὴ ζωὴ του ; μήπως ἀγάπησε τοὺς ἀρχαίους συγγραφῆς καὶ ἀποκομίζει τουλάχιστον κάπιο ἠθικὸ καλλιτεχνικὸ κέρδος ;

Μὰ πότε διάβασε εἴτε μέσα στὸ σχολεῖον εἴτε ἀπὸ βγῆκε π. χ. τὸν Ὀμηρὸ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος ; πότε ἔμαθε νὰ ξεχωρίξῃ τὶς ὁμορφίαι του ;

Ὅχι μόνο δὲν ἔμαθε στὸ σχολεῖον νάγχα τὰ βιβλία καὶ τὴ μελέτη παρὰ ἔμαθε νὰ τὰ μισῇ. Ἄν θυμηθῇ ποτὲ κανέναν στίχο τοῦ Ὀμήρου τὸν θυμᾶται μόνο γιὰ τὰ βίβαντα πού τράβηξε ἀναλύοντάς τον γραμματικὰ καὶ συνταχτικὰ.

Αὐτὸ εἶναι τὸ κέρδος !

2. Γιατὶ εἶναι ἐμπόδιο στὴν ἀνάπτυξιν τοῦ παιδιοῦ.

Τὸ σχολεῖον δὲν ἔχει προορισμὸν νὰ κἀνῃ τὰ παιδιὰ ἐνὸς ἔθνους σοφοὺς οὔτε ἀπογόνους τῶν προγόνων, παρὰ νὰ μορφώσῃ ἀνθρώπους δηλαδὴ ὄχι ζῶα.

Ἡ μόνη διαφορὰ ἀνάμεσα στὸν ἀνθρώπο καὶ στὸ ζῶον εἶναι ὁ λόγος ὅσο πῶς εὐκόλα καὶ καθαρὰ ἐκφράζει ὁ ἀνθρώπος τὰ αἰσθήματα καὶ τὰ νοήματα του τότε ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸ ζῶον.

Λοιπὸν τὸ σχολεῖον προορισμὸς ἔχει ἓνα νὰ ἀνα-

— Λοιπὸν μὲ ἀπομακρύνετε ἀπὸ τοὺς φίλους μου, μ' ἐμποδίζετε νὰ τοὺς βλέπω, νὰ τοὺς μιλῶ ; Ἄλλ' ἂν αὐτὸ συμβῇ, θὰ κινυνέψω νὰ χάσω καὶ τοὺς ἀνθρώπους τῆς ὑπερσείας, γιὰ τὴν θὰ μιλῶ σ' αὐτοὺς διαρκῶς, καὶ τότε θὰ μείνω μιλώντας μὲ τὸν ἐξυτὸ μου.

— Μὰ, mon vieux, πῶς θὰ γίνετε τότε καλά ; εἶπε ὁ Sicard.

— Ἀπὸ τί καλά ; ἀπάντησεν ὁ Moréas.

— Ἀπὸ τὴν ἀρρώστια σας.

— Μὰ γιὰ νὰ γίνω καλά ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀρρώστια πρέπει νὰ πεθάνω. Δὲν τὸ ἐννοεῖτε ; Αὐτὴ δὲν εἶναι ἀρρώστια πού γίνεται καλά.

— Μὰ τί εἶναι τότε ; ἐρωτᾷ ὁ Sicard.

— Εἶναι... δὲν ξέρω τί εἶναι ; εἶναι ὀργὴ Ἀπόλλωνος, εἶπε γελῶντας.

Ὁ Sicard χαμογέλασε καὶ μαζί του ὅλοι οἱ ἄλλοι, γιὰ τὴν, νοσοκόμοι καὶ φίλοι.

ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΛΑΜΑΣ

Τέσσερες ἡμέρες πρὸ τοῦ θανάτου του, ἓνα μεσημέρι ἐνῶ καθόμουνα κοντὰ του, ἄξαφνα μ' ἐρώτησε :

— Ἐγράψατε αὐτὲς τὶς ἡμέρες κανένα ποίημα ; Τοῦ εἶπα ὄχι, κ' ἐξακολούθησα νὰ διαβάζω ἓνα βιβλίον πού κρατοῦσα.

— Ὁ κύριος Παπαντωνίου τί γίνεται ; ἤρθε νὰ ρωτήσῃ τί κάνω ;

— Ὁ κύριος Παπαντωνίου, τοῦ ἀπάντησα, εἶναι ἀρρωστος στὴν ἐξοχὴ

— Ὅχι δά ! ἀρρωστος ; Δὲν πιστεύω σπουδαῖα πράγματα.

— Μάλλον κουρασμένος, τοῦ εἶπα, καὶ εἶναι πηγαμένος ἐκεῖ γιὰ νὰ ξεσκάσῃ λίγες μέρες.

— Ἐρεῖς, τὸν ἐχτιμῶ πολὺ.

— Κεὶ ὁ νέος Παλαμάς εἶναι στὴν Ἀγγλίαν ;

Ἐπρόσθεσε σὲ λίγο :

— Εἶναι ποιητὴς, δὲν εἶναι ἔτσι ; Μοῦ μετᾶφρασε μίαν Stance θαυμάσια. Τοῦ τὸ εἶπα καὶ τοῦ ἴδιου τὸ καλοκαίρι. Εἶναι νέος μὲ πολὺ πνεῦμα καὶ ἀνατροφῇ. Δὲ βλάβει καθόλου πού ἀνακατέυτηκε στὸ ἐμπόριον.

Τὴν ὥρα ἐκεῖνη ἐμπῆκε μέσα ὁ ποιητὴς Reynaud. Ἐπανάλαβε καὶ σὲ κείνον τὰ περὶ Παλαμά, λέγοντάς του πῶς εἶναι γινὸς ποιητὴ καὶ τονίζοντας τὴ φράσιν :

— Μετᾶφρασε μίαν Stance θαυμάσια.

Ὁ φίλος μου Παπαντωνίου καὶ ὁ ἀγαπητὸς μου νέος Παλαμάς ἄς κρατήσουν γιὰ κληρονομίαν στὴ μνήμη τους ὅτι ἀναφέρθησαν μὲ τὴν συμπάθειαν καὶ ἀγάπην ἀπὸ τὸ μεγάλο ποιητὴ στὶς παραμονὲς τοῦ θανάτου του.

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ

Ἐνα πρωὶ ὁ Durand ἔφερε ἓνα γράμμα ἀνοιγμένο. Ἐκάθησε καὶ τὸ διάβασε τοῦ Moréas.

Εἶτανε σταλμένο ἀπὸ μίαν κυρία πού τοῦ ἔστειλε μαζί μ' αὐτὸ μίαν μεντάγια ἐνός, δὲ θυμοῦμαι τίνος ἀγίου.

Ὁ Moréas ἀκούει τὶς εὐχὲς τῆς ἀγαθῆς γυναίκας καὶ στὸ τέλος ἐζήτησε νὰ δῇ τὴ μεντάγια.

Ὁ Durand τὴν ἔβγαλε ἀπ' τὴν τσέπη του καὶ τοῦ τὴν εἰδειξε.

Ὁ Moréas τὴν παρατήρησε κάμποσο καὶ ἀπὸ τὶς δυὸ μεριές.

— Δὲν εἶναι κακὴ, εἶπε, μόνο πού εἶναι ἀχρηστὴ. Ἡ καμμένη ἡ κυρία ἐνόμισε πῶς θὰ ἐπωφεληθῶ τὴν περίστασιν αὐτὴ νὰ καταφύγω στὸν ἄγιο τῆς. Ἄλλὰ τώρα ἐπιτρέπεται σ' ἐμένα μὲ τὶς μισὲς μου διανοητικὲς δυνάμεις νὰ κάνω τολμηρὰ

πτύξη τὰ παιδιά, δηλαδή νὰ τὰ συνηθίσῃ νὰ συλλογίζονται καὶ νὰ ἐκφράζονται εὐκολὰ καὶ φυσικὰ καὶ νὰ καλλιεργήσῃ τὴν αὐτοβουλία τους, ζοῦν νὰ γίνουν γερά καὶ γυμνασμένα σωματικά, νὰ συνηθίσουν νὰ ζοῦν μὲ καθαριότητα καὶ ἐγκράτεια, νὰ λέν τὴν ἀλήθεια, νὰ γαπήσουν τὴν πατρίδα τους τέτοια ποῦ εἶναι, καὶ κάθε ὥρατο, ζοῦν νὰ μάθουν χρήσιμες καὶ πραχτικές γνώσεις ποῦ θὰ τοὺς χρησιμεύουνε στὴν τέχνη καὶ στὸ ἐπάγγελμα ποῦ θὰ διαλέξουν.

Ἄς ἰδοῦμε λοιπὸν ἄν ἄλλη γλώσσα, ἐχτός ἀπὸ τὴ φυσική, μπορεῖ νὰ γίνῃ ὄργανο γιὰ τοὺς περιορισμοὺς αὐτοὺς τοῦ σχολείου.

Ἄς φανταστοῦμε κάποιον τέλειο ἐκπαιδευτὴ ποῦ ἔμαθε στὴν Εὐρώπῃ τὸ καλλίτερο ἐκπαιδευτικὸ σύστημα καὶ θέλει νὰ τὸ ἐφαρμόσῃ ἐδῶ.

Παίρνει λοιπὸν ἓνα ἑλληνοπούλο 12 χρονῶν καὶ τὸ πηγαινέι πεζῇ στὸ Φάληρο. Στὸ γυρισμὸ τοῦ λέει· «Γράψε ὅ,τι εἶδες καὶ ἐνοιώσῃς στὸν περίπατο, μὰ νὰ γράψῃς στὴν καθαρεύουσα. Ἐγὼ δὲ θὰ σὲ βοηθήσω καθόλου».

Γράφει τὸ παιδί. Τοῦ εἶχαν ἀρέσει οἱ πιπεριές τοῦ δρόμου ποῦ πάει στὸ Φάληρο καὶ θέλει νὰ τὶς περιγράψῃ καὶ νὰ ἐκφράσῃ τὴν εὐχαριστήσῃ του· μὰ μὴν ξεχνῶμε πὼς πρέπει νὰ γράψῃ καθαρεύουσα. Λοιπὸν πὼς θὰ γράψῃ τὴ λέξη «πιπεριές» ποῦ εἶναι χυδαία ;

Νὰ τὴν πῆ «πεπεραῖαι» ; δὲν τοῦ ἐκφράζει καθόλου ἡ λέξη αὐτὴ τὴν ἐντύπωση ποῦ ἔχει ἀναπόσπαστα συνδεμένη μὲ τὴ ζωντανὴ λέξη «πιπεριές». Θὰ ἦτον κωμικὸ νὰ γράψῃ τέτοια λέξη.

Τί νὰ κάνῃ ; ἢ πρέπει νὰ μὴ γράψῃ ὁλότελα τὴν ἐντύπωσὴ του ἂν καὶ θὰ ἤθελε (τοῦ ἐμποδίζεται δηλαδή ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου του περιορίζεται ἡ αὐτοβουλία, συνηθίζει νὰ παραμερίζῃ τις ἐννοίες καὶ νὰ δίνῃ μεγαλύτερη σημασία στὸν ἐξωτερικὸν τύπο, παρὰ στὴν οὐσία, στὸ νόημα) ἢ θὰ γράψῃ «δένδρα» γιατί ἡ λέξη αὐτὴ τῆς καθαρεύουσας μοιάζει πολὺ μὲ τὴ λέξη «δέντρα» τῆς ζωντανῆς καὶ δὲν εἶναι κωμική. Μὰ τότε θὰ γράψῃ μεγάλο πῆμα· γιατί δὲν τὸν ἄρεσαν τυχαῖα δέντρα παρὰ ὠρισμένα, οἱ πιπεριές· ἂν ἦταν ἄλλα δέντρα ἴσως δὲ θὰ τὰ πρόσεχε καθόλου.

Σ' ἄλλες περιστάσεις ἀναγκάζεται τὸ παιδί γράφοντας τὴν καθαρεύουσα νὰ πορεύῃ τὴν κυριολεξία, νὰ κάνῃ ὁλόκληρες περίφρασεις γιὰ νὰ μὴν ὀνομάσῃ κάτι μὲ τὸ ἀληθινὸ καὶ ζωντανὸ ὄνομά του.

Μαθαίνει λοιπὸν νὰ μὴν παρουσιάζῃ ποτὲ τὰ νοήματά του καὶ τὰ αἰσθήματά του μὲ τὴ φυσικὴ τους μορφή, νὰ τὰ παραμορφῶν ὅσο μπορεῖ, καὶ ἔτσι συνειθίζει στὴν ποιηρία, τὴν ψευτιά καὶ τὴν ὑποκρισία, καὶ στὸ τέλος κατανατὰ νὰ βλέπῃ τὰ πράγματα διαφορετικὰ καὶ παραμορφωμένα· παθαίνει ἡ κρίση του.

Ὁ τόσο λαμπρὸς ἐκπαιδευτὴς στὸ παράδειγμα ποῦ εἴπαμε, ἂν καὶ εἶχε τέλεια κατὰ τὰλλα παιδαγωγικὴ μέθοδο ἀπότυχε ὁλότελα στὸ ἔργο του, μόνον καὶ μόνον γιατί θέλησε τὴν ὥρα ποῦ δίδασκε στὸ παιδί νὰ συλλογίζεται καὶ νὰ ἐκφράζῃ φυσικὰ καὶ μ' εὐκολία τὴ σκέψῃ καὶ τὰ αἰσθήματά του καὶ νὰ λήῃ τὴν ἀλήθεια, θέλησε νὰ τοῦ ἀλλάξῃ τὸ φυσικὸ τοῦ ὄργανο συλλογισμοῦ καὶ σκέψῃς.

Ἡ καθαρεύουσα ἐλαττώνει τὴν αὐτοβουλία τοῦ παιδιοῦ, ἐνῶ τὸ σχολεῖο σκοπὸ ἔχει νὰ τὴν ἀναπτύξῃ, π. χ. στὰ παιδιά τοῦ γυμνασίου λέγει συνηθῶς ὁ καθηγητὴς ὅταν πρόκειται κάθε δύο μῆνες νὰ γράψουν ἔκθεση καὶ τοὺς διηγείται τὴν ὑπόθεσίν της· «Μετὰ μεγάλης προσοχῆς νὰ παρακολουθεῖτε τὰ λεγόμενα παρ' ἐμοῦ διὰ νὰ τὰ γράψῃτε κατόπιν πιστότατα, διότι σεῖς ἀκόμη δὲν γνωρίζετε νὰ χειρίζεσθε τελείως τὴν γλῶσσαν· ὥστε ὀφείλετε διὰ νὰ τὴν ἐκμάθητε τελείως νὰ γράψῃτε ἀκριβέστατα τὰς λέξεις καὶ ἐκφράσεις τὰς ὁποίας ἐγὼ λέγω».

Ἀναγκάζονται οἱ δάσκαλοι νὰ λέν αὐτὰ καὶ ἀναγκάζονται τὰ παιδιά γιὰ νὰ γράψουν χωρὶς λάθη γραμματικά καὶ συνταχτικά τὴν καθαρεύουσα νὰ ποτυπώνουνε στὸ μυαλό τους, δηλ. νὰ παπαγαλλίζουν, ὁλόκληρες φράσεις καὶ ἐκφράσεις καὶ δὲν μποροῦν τίποτε δικό τους νὰ προσθέσουν καὶ νὰ ἀναπτύξουν.

Ἡ αὐτοβουλία τοῦ παιδιοῦ στὴν ἐκφραση ὑποδουλώνεται ἐνῶ ἔπρεπε τὸ σχολεῖο τὸ ἀντίθετο νὰ ἐπιζητῇ.

Ἀναπτύσσει ἡ καθαρεύουσα μαζί μὲ τὸν παπαγαλλισμὸ καὶ τὴν ἐπιπολαιότητα· ἐπειδὴ τὸ παιδί δὲν μπορεῖ νὰ καταλάβῃ καὶ νὰ ξαναπῆ συνειδητὰ μὲ δικὰ του λόγια ὅλα ὅσα λέγει ὁ δάσκαλος ἢ τὸ βιβλίον, ἀναγκάζεται νὰ ποστηθίζῃ καὶ δὲν τὸν ἐνδιαφέρει πλέον ἡ ἐννοία τῶν ὄσων παπαγαλλίζει.

Ἀποδείξαμε λοιπὸν πὼς τὸ σχολεῖο ἀντὶ νὰ ἀναπτύσῃ τὴν αὐτοβουλία, νὰ εὐκολύνῃ τὴν ἐκφραση καὶ νὰ συνηθίζῃ τὸ μαθητὴ διαβάζοντας καὶ γράφοντας νὰ μὴν προσέχῃ πιά σχεδὸν τὴ γλῶσσα, τὸ ὄ-

γανο, παρὰ τις ἐννοίες (ἀκριβῶς ὅπως δὲν αἰσθάνεται ὁ ἀγράμματος τὴ γλῶσσα ὅταν μιλῇ κατὰ τὴν καθημερινὴ ζωὴ) ἀλλὰ τοῦ χάνει κάθε στιγμὴ καινούρια γλωσσικὰ ἐμπόδια μέσα στὸ στόμα καὶ στὸ νοῦ καὶ τὸν ἀναγκάζει ἔτσι νὰ προσέχῃ τὴ γλῶσσα πάντα καὶ νὰ τῆς δίνῃ τὴν πρώτη σημασία.

Φυσικὰ ἐπειδὴ εἶναι ἀναγκασμένος νὰ προσέχῃ πολὺ τὴ γλῶσσα, τὴ γραμματικὴ, τὴ σύνταξη, τοὺς ἤχους, τὴ μορφή, συνηθίζει νὰ παραβλέπῃ τις ἰδέες, τὰ αἰσθήματα, τὴν οὐσία, καὶ νὰ μὴν ἐμβαθύνῃ σὲ τίποτα.

Κ' ἔτσι γίνεται τὸ παιδί θεωρητικὸς καὶ ἐπιπόλαιος παπαγάλος.

Ἐχτός ἀπ' αὐτὰ ἡ καθαρεύουσα ἐμποδίζει καὶ τὴν ἄλλη ἐργασία ποῦ πρέπει νὰ ἐχτελῇ τὸ σχολεῖο, δηλαδή τὸν ξεκαθαρισμὸ καὶ τὴν κατάταξιν τῶν ἐννοιῶν καὶ τῶν ὀνομασιῶν τους μέσα στὸ μυαλό τοῦ παιδιοῦ.

Πολλὲς λέξεις καὶ τύποι καὶ ἐκφράσεις τῆς καθαρεύουσας ἂν καὶ ἐξωτερικὰ μοιάζουνε δημοτικῶς ὅμως ἔχουν διαφορετικὴ ἢ ἀκριβῶς τὴν ἀντίθετην σημασία ἀπὸ τοὺς δημοτικούς.

«Ἀκαμάτης στὴ γλῶσσα τοῦ ἔθνους (γράφει ὁ Γιαννίδης) θὰ πῆ τεμπέλης· στὴ «φυσικὴν ἐξέλιξιν» τοῦ σχολείου (δηλ. στὴν καθαρεύουσα) τὸ ἀκάματος σημαίνει ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετο. Ἄμα θὰ πῆ ἄμα, στὸ σχολεῖο θὰ πῆ συγχρόνως. Μάλιστα θὰ πῆ ἐκεῖνο ποῦ ξέρον ὄλοι· στὸ σχολεῖο μάλιστα πάντων θὰ πῆ περισσότερο ἀπ' ὅλα. . . .

«Τὸ παιδί ζερεῖ ἀπὸ τὸ σπίτι του ὅτι ἀπόμαθα σημαίνει ἔμαθα ὅλων διόλου καὶ ξέμαθα σημαίνει ἔχασα τὴ μάθησιν. Τὸ σχολεῖο προσπαθεῖ νὰ ξεριζώσῃ αὐτὴς τις σημασίες καὶ νὰ τις βάλῃ ἀνάποδα : ἐξέμαθον μὲ τὴν πρώτην ἐννοίαν καὶ ἀπέμαθον μὲ τὴν δεύτερην. Καὶ ἐνῶ δὲν μπορεῖ νὰ τις ξεριζώσῃ, καὶ δὲν μπορεῖ γιατί στηρίζονται σὲ δλάκερην σειρὰ ὅμοιες ἐννοίες : ξέγραφα, ξέβαψε, ξεκουμπώνω, ξεσκονίζω, ξεκουράζομαι, ξεκαρφώνω, . . . ἀποφάγαμε, ἀποβγάζω, ἀποκουτάθηκα, ἀποστραβόθηκα, ἀποτρελάθηκα, ἦτανε καὶ ἀπόγινε, εἶδα καὶ ἀπέειδα... κατορθώνει ὅμως νὰ τις κλονίσῃ καὶ νὰ γεννήσῃ τὴν ἀμφιβολία καὶ τὴν πρᾶξάλη στὸ μυαλό τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος, ὅταν θὰ μεταχειριστῇ αὐτὴς τις λέξεις πρέπει νὰ σταθῇ μιὰ στιγμὴ νὰ συλλογιστῇ μὲ ποῖα ἐννοία ταιριάζει νὰ τις πῇ σ' ἐκείνην τὴν περίστασιν. Καὶ ἂν ξεχνῶντας ὅτι βρίσκεται στὴ Βουλῆ, παρασυρθῇ ἀπὸ τὸ ἀληθινὸ τοῦ γλωσσικῶ

πράγματα; Παράλυτος ὅπως εἶμαι, διατηρῶ ὡς τόσο εὐτυχῶς ἀκόμα τὴν ἐχτίμησιν ποῦ εἶχα στὸν παλαιότερο ἐαυτό μου!

Ἐχαμογέλασε κάπως καὶ εἶπε, κοιτάζοντας τὸν Durand :

- Τί σκέπτεσαι, ἀγαπητέ μου φίλε ;
- Ξέρεις ὅτι σ' αὐτὸν τὸν κόπο ὑποβάλλομαι σπανίως, ἀπάντησέ ὁ Durand.
- Τότε κράτησε σὺ τὴ μεντάγια, τοῦ εἶπε ! !

ΕΝΑ ΠΟΙΗΜΑ.—ΤΟ ΠΡΟΜΗΝΥΜΑ

Maitre, je ne suis rien, qu' un soupir de ces foules, Qu' en ton coeur attentif au murmure du soir.

Vous ignorez le vent qui jette à votre porte, Les pétales épars, des tristes roses mortes Et je n' ose signer ces larmes et ces pleurs Que votre chant divin arrache de mon coeur !

Οἱ στίχοι αὐτοὶ μέσα σ' ἓνα παθητικώτατο εὐχητικὸν γράμμα εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος ἑνὸς ποιήματος ποῦ στάληκε στὸ Μορέας δύο ἡμέρες

πρὶν πεθάνει.

Ἡ ποιήτρια ὑπογράφεται : Μία θανμάστρια σὰς ἄγνωστος.

Ἐκράτησα τὸ γράμμα καὶ τὸ ποίημα γι' ἀνάμνησιν, ἐδοκίμασα κάτι νὰ πῶ γι' αὐτὸ στὸ Μορέας τὴν ἴδια μέρα ποῦ τὸ ἔλαβε, ἀλλὰ δὲν εἶχε διάθεσιν νὰ μὲ ἀκούσει. Ἦτανε ἡμέρα ποῦ ἀρχίζαν τὰ πικρότατα προμηνύματα.

Μὲ πολλοὺς ἄλλους, ἡ δεσποινὴς Φερρέρα, ἡ κόρη τοῦ μεγάλου Ἰσπανοῦ πατριώτη, ἄφητε τὰ ἄνθη ποῦ ἔφερε στὸ χαγιάτι τὸ ἀπόγιομα ἐκεῖνο, χωρὶς νὰ τῆς ἐπιτρέψουν νὰ μῆ μέσα στὸν ἄρρωστο, καὶ μόνον πρὶς τὸ βράδου ὁ κ. Godefrois, ὁ ἀπαράμιλλος συγγραφέας τοῦ Ἰγρίστου κωμικοῦ, μὲ τὴ δεσποινίδα ἀδερφή του, ἐστάθηκαν ὄρθιοι καὶ ἔμειναν λίγα λεπτά κοντὰ του, χωρὶς οὔτε τὸ χέρι του νὰ τοῦ σφίξουν.

Τὸ βράδου αὐτὸ ἀρχισε καὶ τὸ κόμμα, τὸ προμηνύμα τῶν τελευταίων του εἰκοσιοχτῶ ὡρῶν.

Τὴν ἄλλη μέρα, ὅπως ἔγραψα ἄλλῳ, δὲν εἶπε παρὰ τὸ πρῶν δύο ἑλληνικὲς λέξεις, καὶ τὸ βράδου, λίγες στιγμὲς πρὸ τοῦ θανάτου του, τὸ ἀμφισβητούμενο ἐκεῖνο merci πρὸς τὴν κ. Silvain.

ΜΕΡΙΚΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

Τὸ βράδου τῆς παραμονῆς τοῦ θανάτου τοῦ Μορέας, ὁ Meyerson μοῦ ἔλεγε :

— Δὲν ξέρετε πόσο θαύμαζε τὴν εὐταξία μου. Ὅσες φορές προγευματίζε στὸ σπίτι μου, μοῦ ἔλεγε, κοιτάζοντας τὴν τάξιν καὶ τὴν ἀκρίβειαν ὄλων τῶν περὶ ἡμᾶς :

— Πὼς ξέρεις, φίλε μου, νὰ πεθάνῃς γέρος.

Ὁ ἀγαθὸς φιλόσοφος τὸ διηγῶταν αὐτὸ χωρὶς νὰ τὸ φιλοσοφῇ, χωρὶς νὰ ἐννοῇ τὴ λεπτότητα τοῦ πειράγματος τοῦ ποιητῆ, ὅπως συμβαίνει μὲ τὴ φιλοσοφία καὶ τοὺς φιλόσοφους. . .

Ἐνῶ μοῦ ἔλεγε αὐτὰ ὁ Meyerson, ἐγὼ θυμόμουνα μὲ τί τρόπο λίγες μέρες προητέτερα ἐστάινε στὸ Dagan νὰ προσέξῃ τὸ βιβλίον του, προφητεύοντας μαζί καὶ τὸ τέλος του.

Ὁ Dagan εἶναι βιβλιογράφος, θαυμαστῆς τοῦ Μορέας, ποῦ ἀνάλαβε ἀπὸ μόνος του νὰ βλέπῃ τις διορθώσεις τῶν Variations sur la vie et les livres, ἀπ' τὴν ἡμέραν ποῦ ἀρρώστησε ὁ συγγραφέας τους καὶ ποῦ ἓναν ἔπαινον νεκροῦταν μόνον ἀπὸ τὸ Μορέας.

αἰσθημα καὶ πῆ πὼς ὁ Τρικουπῆς ἐξεβαρβάρωσε τὴν Ἑλλάδα, θὰ προκαλέσῃ τὰ γέλοια, ὅπως τὸ ἔπαθε κάποτε σεβαστὸς πολιτευτὴς.

«Τὸ παιδί ξέρεί τις λέξεις καιρὸς καὶ χρόνος μετὴν ἔννοια πού ἔχουνε στὴ μητρικὴ του γλώσσα (ἔχω καιρὸ νὰ βγῶ στὸ μάθημα ὄχι ἔχω χρόνον). Τὸ σχολεῖο ἀγωνίζεται νὰ βαλῇ τὸ χρόνος στὴ θέση τοῦ καιρὸς. Καὶ ἂν τὸ κατόρθωνε σωστά, πάλι καλὰ. Ἄλλὰ, καθὼς κάθε ἀντιφυσικὴ δουλιὰ, καὶ αὐτὴ μισῆ εἶναι. Γιατὶ ἐνῶ μάθαμε νὰ λέμε ἀπόλεια χρόνου ἐξακολουθοῦμε καὶ λέμε δὲ χάνει καιρὸ τὸν ἀρπάζει, ὄχι δὲν χάνει χρόνον.»

Φανερὸ εἶναι τί σύγχυση γεννιέται μέσα στὸ μυαλό τοῦ παιδιοῦ ἐνῶ ἔπρεπε τὸ ἐναντίον νὰ προσπαθῆ τὸ σχολεῖο νὰ ἐπιφέρει.

Καὶ ἐνῶ στὸ σχολεῖο συμβαίνουν αὐτὰ ἔρχονται μερικοὶ καὶ λέν ν' ἀφεθῆ ἡ γλώσσα στὴ φυσικὴ της ἐξέλιξη καὶ μὲ «φυσικὴν ἐξέλιξιν» ἐννοοῦν αὐτοὶ τὸν πόλεμο πού ἀσχόλαστα γίνεται μέσα στὸ σχολεῖο ἐναντίον σὲ κάθε ζωντανὸ γλωσσικὸ στοιχεῖο.

Ἡ σύγχυση κορυφώνεται ὅταν τὸ παιδί βλέπῃ τὴν καθαρεύουσα νὰντιλέγῃ πρὸς τὴν ἀρχαία, π. χ. ἀναχωρῶ στὴν καθαρεύουσα σημαίνει φεύγω, στὴν ἀρχαία σημαίνει γυρίζω πίσω· ἀφιππεύω στὴν καθαρεύουσα σημαίνει ξεκοβαλλικεύω, στὴν ἀρχαία ἀπομακρύνεσθαι καβάλλα· ἀποθαυρνῶ στὴν καθαρεύουσα ἀφαιρῶ θάρος, στὴν ἀρχαία δίω πολλὸ θάρος· φρενήρης στὴν καθαρεύουσα ἀνθρωπος ἐξω φρενῶν, στὴν ἀρχαία πολλὸ γνωστικός κλπ.

Ἐννοεῖται πὼς τὸ παιδί οὔτε τῆς ἀρχαίας τὸ πνεῦμα, οὔτε τῆς καθαρεύουσας καταφέρνει νὰ νοιώσῃ, μὰ καὶ συγχίεται ἐντελῶς καὶ τὸ φυσικὸ του γλωσσικὸ αἰσθημα.

Αὐτὰ εἶναι τὰ ἐμπόδια πού φέρνει ἡ καθαρεύουσα καὶ κάθε φτιαστὴ γλώσσα στὴν ἀνάπτυξη τοῦ παιδιοῦ.

3. Γιατί δὲ μιλεῖ στὴν καρδιά.

«Οὐδὲν ἐν τῷ νῷ ὁ μὴ πρότερον ἐν τῇ αἰσθήσει», λέγει τὸ ἀρχαῖο ρητό. Δηλαδὴ τίποτε δὲν μπορεῖ τὸ παιδί νὰ μάθῃ ν' ἀφομοίωσῃ, νὰ τὸ κάμῃ αἶμα του χωρὶς νὰ τὸ αἰσθανθῆ πρὶν βαθιά, νὰ τὸ νοιώσῃ, νὰ τὸ ἀγαπήσῃ.

Πρέπει ὅ,τι ἔχει νὰ μάθῃ νὰ τοῦ μιλήσῃ, νὰ τοῦ χτυπήσῃ δυνατὰ τις αἰσθησές του, στὴν καρδιά.

Μπορεῖ λοιπὸν γλώσσα πού δὲ μιλιέται, πού δὲ ζεῖ, νὰ μιλήσῃ στὴν καρδιά τοῦ παιδιοῦ; μπο-

ρεῖ νὰ τὸ ἐνθουσιάσῃ γιὰ τὴν πατρίδα, γιὰ κάθε ὠραῖο καὶ ἠθικό;

Εἶναι ψυχολογικὰ ἀποδειγμένο πὼς μόλις ὁ ἄνθρωπος ἀπασχολῆσῃ τὸ μυαλό του σὲ ἄλλο ἀντικείμενο ἐνὸς τὸν κυριεῖται πάθος, ἀμέσως τὸ πάθος σβήνεται μπρὸς στὴν ψυχρὴ τὴ σκέψη.

Ὁ ἐνθουσιασμός εἶναι πάθος πού κυριεῖται τὸν ἄνθρωπο καὶ τότε σπρώχνει μὲ ἀπειρὴ ἐνταση πρὸς κάποιο ἰδανικό καὶ τὸν κάνει νὰ παραβλέπῃ ὅλα τὰ ἐμπόδια καὶ τὰντικείμενα τοῦ κόσμου τᾶσχετα μὲ τὸ σκοπὸ του. Δὲν πρέπει τίποτε ἄλλο νὰ τὸν ἀπασχολῆσῃ ἐνὸς πᾶσαινεταί.

Λοιπὸν ἂν τὴν ὥρα πού πρέπει νὰ ἐνθουσιαστῆ τὸ παιδί γιὰ τὴν πατρίδα, γιὰ τὸ ὠραῖο, πρέπει συγχρόνως καὶ νὰ προσέξῃ τὴ γλώσσα πού θὰ μεταχειριστῆ γιὰ νὰ ἐκφράσῃ τὸν ἐνθουσιασμό του ἢ καὶ νὰ κοπιήσῃ νὰ καταλάβῃ τὴ γλώσσα πού τοῦ μιλεῖ ὁ δάσκαλος, τὸ πάθος ἀφανίζεται σὺν καπνός.

Ποῖός; ἀπὸ μᾶς στὴ χαρὰ του ἢ στὴ λύπη του ἢ στὸν ἐνθουσιασμό του ἀπάνω θὰ μεταχειριστῆ τὴν καθαρεύουσα; Ἄν πῆ κανεὶς τὸν πόνο του στὴν καθαρεύουσα θὰ γελάσουν οἱ ἄλλοι καὶ θὰ νομίσουν πὼς δὲν πονεῖ. Καὶ ἀλήθεια δὲ θὰ πονῆ ἐκείνη τὴν ὥρα!

Λοιπὸν ἀφοῦ στὰ πάθη αὐτὰ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ μεταχειριστῆ προσποιημένη, πεθαμένη καὶ δυσκολονόητη γλώσσα, παρὰ μόνο τὴ φυσικὴ, πὼς γίνεται καὶ τὸ σχολεῖο μεταχειρίζεται τὴν καθαρεύουσα γιὰ νὰ συνεπάρῃ τις καρδιές τῶν παιδιοῦν μὲ τὸν ἐνθουσιασμό; Πῶς διδάσκεται ὁ Ὅμηρος στὴν ἀρχαία πεθαμένη γλώσσα καὶ ὄχι ἀπὸ μετάφραση στὴ ζωντανὴ καὶ φυσικὴ γλώσσα γιὰ νὰ ἐνθουσιαστῆ τὸ παιδί διαβαζόντάς τον ἀπ' τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος μὲ πάθος καὶ ἀγάπη καὶ θαυμασμὸ γιὰ τὰτίμητα πετράδια πού στολίζουν τὸν κάθε του στίχο;

Πὼς μπορεῖ τὸ Ἑλληνόπουλο νὰ μορφωθῆ ἔθνικα μὲ μιὰ γλώσσα ξένη π. χ. μὲ τὰ Γαλλικὰ ἢ τὰ Βουλγάρικα;

Κι ὅμως θὰ προτιμήσῃ ἴσως νὰ πῆ Γαλλικὰ ἢ Βουλγάρικα, ἂν γνωρίζῃ τις γλώσσες αὐτές, τὸν πόνο του, παρὰ νὰ τὸν πῆ στὴν καθαρεύουσα ἢ στὴ μέση τῶν ἐφημερίδων. Γιατὶ τὰ Γαλλικὰ καὶ τὰ Βουλγάρικα εἶναι γλώσσες πού μιλοῦνται, ζωντανές, ἐνῶ ἡ καθαρεύουσα δὲν μπορεῖ νὰ μιληθῆ, ὡς εἶναι φτιασμένη ἀπὸ δασκάλους.

Μὰ ὅσο ζωντανές καὶ νὰ εἶναι οἱ ξένες γλώσσες δὲν μποροῦν νὰναπληρῶσουν τὴ ζωντανὴ Ἑλληνικὴ ὅταν πρόκειται τὸ παιδί νὰ μορφωθῆ ἔθνικα.

«Ἄν ὁ νοῦς μπορεῖ νὰ μορφωθῆ μὲ μιὰ ἢ ἄλλη ξένη γλώσσα, ἡ καρδιά ὅμως, ἡ ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ νὰ μορφωθῆ γιὰ τὸ ἔθνος δὲν μπορεῖ παρὰ κατὰ ἓνα μονάχα τρόπο, δηλαδὴ μὲ τὴ γλώσσα, μὲ τὴ μουσικὴ, μὲ τὴν ποίηση, μὲ τις ἄλλες σπιτικές καὶ ὁμαδικές συνήθεις πού διατήρησε ζωντανές ὁ λαὸς καὶ τις παραδίει ζωντανές μὲ τὴ γλώσσα του.

«Ἄπ' αὐτὸ θὰ πᾶρ' ἡ ἐθνικὴ μόρφωση νὰ καλλιεργήσῃ ὅ,τι χρειάζεται γιὰ τὸ παιδί...

«... Ἄς πάρουμε ἐν' ἀπὸ ὅλα, τὴ μουσικὴ, ἐν' ἀπ' τὰ πιὸ ἀπαραίτητα μορφωτικά. Τί κάνει γι' αὐτὴ ἡ ἐκπαίδεψή μας; Μᾶς χώρισε ἀπ' τὴ λαϊκὴ μας μουσικὴ πού εἶν' ἀχώριστη ἀπ' τὴν ποίηση τὴν ἐθνικὴ, ἀπ' τὴν καρδιά μας.

«Ἐρόμ' ὅλοι μας πόσο ἡ λαϊκὴ μουσικὴ εἶναι διαφορετικὴ ἀπὸ ἓναν τόπο σ' ἄλλο. Γιατὶ ὅπως ἀπ' τὸν ἓναν τόπο στὸν ἄλλο μὲ τὸν ἥλιο καὶ τὰ γέρι, μὲ τὰ βουνὰ καὶ τὴ θάλασσα, μὲ τὴ ζωὴ καὶ τις συνήθεις της μὲ τὴν ἱστορία καὶ τὴν παράδοση γίνοντ' ἀλλιότικα τὰ κορμιά τοῦ λαοῦ, ἔτσι ἀκόμα παραπάνω οἱ ψυχές τους.

«Κι ὅπως ἀπ' τὴ μιὰ πηγὴ στὴν ἄλλη ἀλλάζουν καὶ τὰ νερά, γιὰτὶ ἄλλα καὶ ἀλλιότικα εἶναι τὰ βάθια τῆς γῆς ἀπόπου περνοῦν, ἔστ' ἀλλιότικο εἶναι καὶ τὸ ἄλλας τῆς μουσικῆς τοῦ κάθε τόπου, γιὰτὶ καὶ αὐτὴ ἀπ' ἄλλων καὶ ἀλλιότικων καρδιῶν τὰ βάθια ἀναβρεῖ.» (Φωτιάδης)

Ἀκριβῶς τὸ ἴδιο συμβαίνει μὲ τὴ λαϊκὴ τὴ γλώσσα.

Κάθε παράδοση τοῦ ἔθνους εἶναι ἀχώριστη ἀπὸ τὴν ἐκφρασὴ της στὴ γλώσσα τοῦ ἔθνους. Δὲν ὑπάρχει χωρὶς αὐτὴ.

Ἡ λαϊκὴ μουσικὴ καὶ ἡ λαϊκὴ γλώσσα ἐνωμένες μὲ κρῖκο τὴ λαϊκὴ τὴν ποίηση, ἀξεδιάλυτα συνδεμένες μὲ τις παραδόσεις τοῦ ἔθνους καὶ τὴν ἱστορία του, ἔπρεπε νὰ κάνουν τὸ Ἑλληνόπουλο νὰ γνωρίσῃ τὸν ἑαυτὸ του καὶ τὸ ἔθνος του, νὰ θαμάζῃ καὶ λατρεύῃ ὅλα ὅσα «καμαρίνει καὶ λαχταρᾷ ἡ καρδιά τοῦ λαοῦ. Κι ὁ λαὸς, ἄς μὴν τὸ λησμονοῦμέν, εἶν' ἡ καρδιά τοῦ ἔθνους» (Φωτιάδης).

Τέτοια εἶναι ἡ ἀξία τῆς λαϊκῆς γλώσσας πού τὸ σχολεῖο τὴ βρίζει.

Ἐλάττωμα βλαβερώτατο κάθε γλώσσας ἄλλης παρὰ τῆς ζωντανῆς λαϊκῆς μας γλώσσας, ὡς ὄργανο

— Ἐρῶ τί προσεχτικός εἶσαι, τοῦ εἶπε, καὶ τί αὐστηρὸς. Πρόσεξε τις διορθώσεις. Κ' ἓνα λάθος νὰ σοῦ ξεφύγῃ, ἐγὼ θὰ τὸ νοιώσω.

— Θὰ δῆτε, ἀπάντησε ὁ Pagan.

— Δὲ θὰ δῶ τίποτε, εἶπε ὁ Moréas, ἀλλὰ θὰ τὸ νοιώσω. Κ' ἐκίνησε τὸ χέρι του ἀπειλητικὰ καὶ γελῶντας μαζί.

Ἔστερα ἀπὸ λίγο:

— Εἶσαι σὺ ἄνθρωπος γιὰ νὰ κάνῃς λάθος, ἀγαπητέ Dagan, εἶπε.

Ὁ Dagan ἐκοκκίνισε ἀπὸ εὐτυχία.

Μιὰν ἡμέραν εἶπε στὸ σχεδιαστὴ Cazals πού τοῦ εἶχε στείλει ἓνα ὠραϊότατό του σχεδίασμα:

— Μ' ἐπέτυχες, φίλε μου, ἀλλὰ δὲ μοῦ ἀρέσει καθόλου ὅπως μ' ἔκανες. Δὲν ἔπρεπε ποτὲ νὰ μὲ ζωγραφίσῃς μὲ μιὰ ὀμπρέλλα.

— Μὰ τὴ μεταχειρίζεστε, maître, τοῦ εἶπε ὁ Cazals.

— Πολλὰ πράγματα μεταχειρίζεται κανεὶς, χωρὶς νὰ τὸν ζωγραφίσουν καὶ μ' αὐτά. Καὶ σὺν μετανοημένος γιὰ τὸ ἀπότομο ὕψος του, ἐπρόσθεσε χαμογελῶντας:— Μὰ πάει, mon cher, ποιητὴς μὲ ὀμπρέλλα;

Τέτοια καὶ παρόμοια ἄλλα ἀθῶα εἶναι τὰ γνή-

σια χαριτολογήματα μὲ τὰ ὁποῖα ὁ Moréas διάνθιζε ἔτσι τις γοητευτικὲς του ὁμιλίες. Ποτὲ δὲν ἐπέειραξεν κανένα, ποτὲ δὲν προσέβαλε, ποτὲ δὲν ἐκατηγόρησε ἄνθρωπο.

Μοῦ ἔλεγε κάποτε:

— Μὴν πιστεύῃς ποτὲ ὅτι εἶπα τοῦτο κ' ἐκείνο, ὅτι ἔβρισκα τὸν Οὐγῶ, ἢ κατηγόρησα τὸ Musset ἢ περιφρόνησα τὸν Baudelaire.

Τὴ γνώμη πού ἔχω γιὰ κάθε ἓνα τὴν ἔχω στὰ βιβλία μου· ποτὲ σὲ μιὰ σελίδα, ποτὲ σὲ μιὰ παράγραφο, ποτὲ σὲ δύο λέξεις.

Ὅταν ἐπαίζονταν ὁ Chantecler, τις πρώτες ἡμέρες, τὸν ἐρώτησα τί ἰδέα εἶχε γιὰ τὸ θόρυβο πού ἔκανε αὐτὸ τὸ ἔργο.

— Δὲν ξέρω τίποτε, μοῦ εἶπε.

— Καὶ αὐτὸς ὁ Rostand τί εἶναι τέλος πάντων; τὸν ἐρώτησα.

Καὶ ὁ Moréas:

— Moi je n'attaque personne, mon cher! μοῦ εἶπε.

Ο ΧΑΡΑΧΤΗΡΑΣ ΤΟΥ

Κοντὰ στὸ μέγα τάλαντό του ποιητῆ θαυμά-

ζεται καὶ ὁ μέγας χαρακτήρας του. Ἀδιάφορος πρὸς ὅλα τὰ γύρω του, δὲν ἐπεδίωξε ποτὲ κανένα θόρυβο καὶ στὸ ἐρημητήριο ἐκείνο τοῦ Montrouge ἔζησε μακριὰ ἀπὸ κάθε ὑστερόβουλη σκέψη, ἀπὸ κάθε τύρβη κοινωνικὴ, ἀπὸ κάθε φιλοδοξία καὶ ἀπὸ κάθε ἐπιδίωξη πατάγου, ὁ ὠραϊκόκοσμος τῶν ἔργων του. Incomparable τὸν εἶπε ὁ Faguet, κλασσικὸ τέλειο ὁ Anatole France, ἰσοῦψή μὲ τὸ Σοφοκλῆ καὶ τὸν Εὐριπίδη καὶ τὸ Ρακίνα ὁ Claretie, μέγαν τὸν ἀπεκάλεσε ὁ Barthou καὶ ὁ Barrès, καὶ μαζί μὲ αὐτὰ ὅλα μοναδικὸν χαρακτήρα, ὅλοι, θαυμαστὲς καὶ λάτρεις του, φίλοι καὶ γινώριμοί του.

Εἶναι πασίγνωστο πόσα χρόνια ἔγραφε φιλολογικὲς ἐπιφυλλίδες σὲ ἐφημερίδα πού τὴ διάβαζαν ἑπτὰ (7) γρη῏ες καὶ τρεῖς (3) πυργοδοσπότες, ἀρχόντοι στὰ περίχωρα τοῦ Παρισιοῦ.

Τὴ ζητοῦσε στὰ κισόσια καὶ τὴν εὑρισκεις σὲ ἓνα ἀπὸ τὰ δέκα. Ἡ παλαιότερη ἐφημερίδα τῆς Γαλλίας, ἡ πλέον ἀριστοκρατικὴ, ἀλλὰ καὶ ἡ πλέον ἀγνωστὴ. Ἀκατάλληλη ἐντελῶς, ὄχι γιὰ φιλόδοξο, ἀλλὰ καὶ γιὰ ἄνθρωπο πού θέλει νὰ ζῆσει στὴν ἐποχὴ του.

Ὁ Moréas συνδεμένος μὲ στενὴν φιλία μὲ τὸ

για ἔθνη μὲ μόρφωση, εἶναι πῶς δὲν ἔχει ἑλληνικὸ πνεῦμα.

Πνεῦμα ἑλληνικὸ εἶχεν ἡ ἀρχαία, ποῦ ἦταν ζωντανὴ τὴν ἐποχὴ ποῦ τὴ μιλοῦσε τὸ ἔθνος, ἔχει καὶ ἡ ζωντανὴ τωρινὴ ποῦ τὴ μιλεῖ τὸ τωρινὸ ἔθνος.

Πνεῦμα ἑλληνικὸ δὲν ἔχει ἡ καθαρεύουσα οὔτε ἡ γλῶσσα τῶν ἐφημερίδων, γιατί ποτὲ δὲν τὴν ἐμίλησε τὸ ἔθνος.

Ἡ καθαρεύουσα καὶ ἡ μέση τῶν ἐφημερίδων εἶναι φραγματικὴ, ὅπως μὲ τὸ δίκιο τοῦ τὴν ὀνομάζει ὁ Ροῦθς στὰ «Ἐἰδωλα».

Ἡ καθαρεύουσα καὶ ἡ μέση τῶν ἐφημερίδων εἶναι πιστὴ κατὰ λέξη μετάφραση ἀπὸ τὰ Γαλλικά, τὸ πνεῦμα τῆς εἶναι φράγκικον καὶ μασκαρῶνεται μὲ κουρέλια ἀττικά γιὰ νὰ λέγῃ πῶς εἶναι ἑλληνικόν.

Παίρνουμε στὴν τύχη φράσεις τῆς καθαρεύουσας ἀπὸ ἐφημερίδα καὶ βλέπουμε πῶς κατὰ λέξη μεταφράζονται στὰ γαλλικά: Μίαν καλὴν πρωΐαν = un beau matin, τὸ ζήτημα εὐρίσκεται ἐπὶ τοῦ τάπητος = la question se trouve sur le tapis, ἤρπασε τὴν περιστασίαν ἐκ τῆς κόμης = il prit l'occasion par les cheveux, ἡ διαμονὴ τοῦ βασιλέως... ἔδωσε λαβὴν εἰς... = a donné prise à... ἡ ἀφιξίς τοῦ Μ. εἰς Κ. προεκλήθη συνεπιεῖς μίξις ἐμπιστευτικῆς διακοινώσεως = l'arrivée de M. à C. a été provoquée à la suite d'une note confidentielle, ἡγεῖραν προπόσεις ἐνθουσιώδεις = portèrent des toasts enthousiastes, ἡμειπίσημον ἀνακοινωθέν χαρακτηρίζει ὡς σπουδαίαν τὴν συμφωνίαν ὡς ἀποβλέπουσαν εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ἡσυχίας = un communiqué sémi-officielle considère comme sérieuse l'entente concernant le maintien de la paix. Ὅχι! διότι κατὰ τὴν γνώμην μου χρειάζεται μεγάλη αὐθάδεια διὰ νὰ τολμᾷ εἰς χωρικός νὰ δεικνύει ἄχος πρὸς ἕνα μαρκήσιον = non! car à mon avis il faut une grande audace pour qu'un paysan ose montrer de l'insolence envers un marquis κλπ. κλπ.

Αὕτῃ ἡ καθαρεύουσα καὶ ἡ μέση τῶν ἐφημερίδων ἔχει τὴν ἀδικοτροπιὰ νὰ ὀνομάζῃ τὸν ἑαυτὸ τῆς ἔθνη γλῶσσα καὶ τὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ προδοτικὴ.

Τέλος τὸ σχολεῖο μὲ τὴν καθαρεύουσα κηρύχνει

τὸν πόλεμον στὸ σπῆτι, ποῦ ἀνηθικώτερον καὶ ἀντεθνικώτερον πρᾶγμα δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ.

Τὸ σχολεῖο μὲ προτυχότατον τρόπο βρίζει τὴ ζωντανὴ τὴ γλῶσσα ποῦ τὴν ἔμαθε τὸ παιδί ἀπὸ τὰ χεῖλια τῶν γονέων του.

Τὸ σχολεῖο τὴ λέγει χυδαία, βεβροβαρωμένη, χαλασμένη, βρωμερὴ, προδοτικὴ, ἐμετικὴ, πτωχὴ, πρόστυχη καὶ χίλια δυὸ ἀνάλογα ἐπίθετα τῆς δίνει.

Τὸ σχολεῖο βρίζει τὴν ἀληθινὴν παράδοση τοῦ ἔθνους, ποῦ ἀπὸ στόμα σὲ στόμα, αἰῶνες κ' αἰῶνες σχηματίζεται, φουντόνει, ὅπου τραγουδοῦνται τὰ ἠρωϊκὰ μας πανέμορφα δημοτικὰ τραγούδια, ποῦ τὴ μίλησαν τὰ παλληκάρια στὴν ἐπανάσταση, ποῦ τὴ μιλεῖ ὁλος ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς καὶ οἱ γονεῖς τοῦ παιδιοῦ καὶ τὸ παιδί!

Τοῦτο, τὸ δύστυχο, σὰν πάει στὸ σχολεῖο, δὲν ξέρεῖ τί νὰ κάνη καὶ ἡ ντρέπεται, περιφρονεῖ καὶ μισεῖ τὴ γλῶσσα ποῦ ἔμαθε στὸ σπῆτι καὶ τὸ ἴδιον τὸ σπῆτι μὲ τοὺς ἀπλοὺς γονεῖς του καὶ σιχαίνεται τὸ σχολεῖο μὲ τὴν καθαρεύουσά του ἡ μένει μετέωρον μεταξὺ στὸ σχολεῖο καὶ στὸ σπῆτι (αὐτὸ εἶναι τὸ συχνότερον) καὶ δὲν πιστεύει τίποτε καὶ ἀμφισβᾷ γιὰ ὅλα καὶ ὅλα τὰ περιγελά καὶ γίνεται ἄνθρωπος ἀψυχος καὶ χωρὶς ἰδανικά.

(Στᾶλλο φύλλο τελιώνει)

Π. Σ. ΔΕΛΤΑ

ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

—ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ (μὲ εἰκόνες τοῦ κ. Ν. Λύτρα).

—Ἡ ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΑΣ (μὲ εἰκόνες τῆς Κας Σοφίας Λασκαρίδη).

Τυπώθηκε στὴ Λόντρα, σὲ διαλεχτὸ χαρτὶ καὶ εἶναι καλλιτεχνικὰ δεμένο.

Πουλιέται στὸ βιβλιοπωλεῖο τῆς «Ἐστίας» δρ. 3,50.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

ΣΤΟ ΑΛΜΠΟΥΡΟ

ρομάντζο σφουγγαρόδικο

ΒΗΚΕ ΣΕ ΒΙΒΑΙΟ ΚΑΙ ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ ΔΥΟ ΔΡΑΧΜΕΣ

διευθυντῆ τῆς, ποῦ πέθανεν ἕνα μῆνα προηγουμένως, δὲν ἐνοοῦσε μὲ κενὴν τρόπο ν' ἀφίση τὴ «Gazette de France», ἀπὸ τὴν ὁποία ἀκόμα δὲν ἐπληρώονταν παρὰ τὸ μισὸ ἀπ' ὅ,τι τοῦ προσέφεραν γιὰ τὰ ἴδια ἄρθρα τοῦ ἄλλου.

Τὰ ἄρθρα τοῦ αὐτῶ ὅμως ἀναδημοσιεύονταν ἀργότερα σὲ βιβλία καὶ ἀπὸ κεῖ τὸ Figaro καὶ τὸ Temps καὶ ἄλλα φύλλα ὡς τώρα τὰ ἀναδημοσιεύουν. Ἡ ἱστορία τῆς Ἰφιγένειάς του χαρακτηρίζει ἀκόμα καὶ τὴν ἀδιαφορίαν του γιὰ τὴν ἐφήμερη δόξα.

Χρόνια ἔμεινε τὸ χειρόγραφόν του στὸν ἀντιγράφο φέα, χρόνια λησμονημένο ἕνα γράμμα τοῦ στὸν Κλαρετὴ ὕστερα, μέσα στὸ συρτάρι τοῦ γραφείου του, χρόνια γιὰ νὰ δώσῃ στὸ Ὠδεῖο κατόπι τὴ θαυμασία Ἰφιγένειά του, μὲ τὴν ἰδέαν καὶ τὴν πεποίθησιν πῶς ὁ Κλαρετὴ δὲν ἐδέχτηκε τὸ ἔργον του. Ἀλλὰ καὶ ἡ πολιτογράφησίν του ὡς Γάλλου εἶναι σήμερον κοινὸ μυστικόν.

Μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Jean Aicard μεταξὺ τῶν ἀθανάτων, ἕνας ἀκαδημαϊκὸς ποῦ πολέμησε ὅσο μπόρεσε αὐτὴν τὴν ὑποψηφιότητα, ὅχι ὁ Barrès οὔτε ὁ Faguet, οἱ δυὸ φανατικοὶ τοῦ Moréas φίλοι, ἀλλ' ἄλλος θαυμαστῆς του, τοῦ ἔγραψε ἕνα

γράμμα τόσο πρᾶγοντικὸ ἐνκνίον του, ὅσο καὶ σὰν νὰ ζητοῦσε ἐξήγητες γιὰ τὴ διαγωγή του.

Εἶναι λοιπὸν πρᾶγμα αὐτό, τοῦ ἔγραψε, νὰ ἀφήνῃς νὰ γίνονται ἀκαδημαϊκοὶ ἄλλοι; Ἐχεις εὐθύνην ἀπέναντι τῆς ἱστορίας, ἀπέναντι τῆς τέχνης, ἀπέναντι τοῦ ἑαυτοῦ σου.

Ὁ Moréas δὲν ἀπάντησε τίποτε στὸ γράμμα αὐτό, ἀπογοητευμένος ἀπὸ ἄλλη ἐκλογὴ τῆς Ἀκαδημίας, ποῦ ἀντὶ νὰ ἐκλεχθῆ ὁ Henri de Regnier, ποῦ προτιμοῦσε ὁ Moréas, ἐκλεχθῆκε ὁ Richerpin.

Ὅταν ἔγινε καὶ ὁ Aicard ἀκαδημαϊκός, ὁ Moréas δὲ μιλοῦσε πλιὰ γιὰ Ἀκαδημία.

Ὡς τόσο φίλοι καὶ θαυμαστῆς του τὸν ἐβίβαν στὴ naturalisation καὶ ὁ σκοπὸς τους ἐκεῖ τραβοῦσε. Ὁ ἴδιος τὸ εἶχε ἐνοήσει καὶ δὲν τὸ ἀρνούτανε πλέον. Καὶ ὅταν τὸν ῥώησε κάποιος λίγον κενὸ πρὶν ἀρρωστήσῃ, ἂν θὰ ἦταν ὑποψήφιος γιὰ κανένα ἀπὸ τὰ δυὸ τότε fauteuils, εἶπε μὲν ὅχι, ἀλλὰ ἐπρόσθεσε:

— Ἀργότερα ἴσως

Σ' ἐμένα τὸν ἴδιον ἀπάντησε κάποτε, πικρὰ χαμογελώντας, στὴν ἴδια ἐρώτησιν:

— Πιστεύω νὰ μὲ κάμουν. Ἐγὼ τώρα ὅλα τὰ

Ο "ΝΟΥΜΑΣ",

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτη δρ. 10

Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸν δρ. 12 1/2

Γιὰ τίς ἐπαρχίας δεχόμεστε καὶ τρίμηνας (3 δρ. τὴν τρίμηνα) συνδρομῆς.

Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητῆς ἂν δὲ στείλει μπροστὰ τὴ συνδρομὴν του.

20 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 20

Τὰ περασμένα φύλλα τοῦ Νουμά πουλιούνται στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμῇ.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κισκία (Σύνταγμα, Ὁμόνοια Ἐθν. Τράπεζα Ἰπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιόδρομου (Ἀκαδημία), Βουλῆ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδηρόδρομου (Ὁμόνοια), στὸ κισκίον Γιαννοπούλου (Χαυτεῖα), στὰ βιβλιοπωλεῖα Ἐστίας Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ἀντικρὸν στὴ Βουλῆ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων, στὸν Πύργο στὸ βιβλιοπωλεῖο τοῦ κ. Κ. Βαρουξῆ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

ΚΑΙ' στὴν Πάτρα ἀκόμα, τὴ δασκαλόπληχτη, ἀρχίζει νὰ σκορπιέται κάποιον φῶς μὲ τὸ «Σέλας». Ἐσπικνόμε μὴ παράγραφον ἑνὸς διαλεχτοῦ νέου, ποῦ εἶχε τὸν ἠρωϊσμὸ νὰ πεί τὴ γνώμην του παλληκάρια: «Ἐνα μέρος ἐργασίας εἶναι τὰ φιλολογικὰ Σαββατόβραδα τοῦ «Νουμά», τοῦ περιοδικοῦ τοῦ πιδ φιλολογικοῦ, ποῦ διευθύνεται ἀπὸ τὸ στυλὸ τῆς ἰδέας κ. Ταγκόπουλο καὶ ποῦ εἶναι ἀγνωστο στὴν Πάτρα, ὅπου δὲν ὑπάρχει πνευματικὴ ζωὴ. Σ' ἕνα ἀπὸ αὐτὰ ἔτυχα. Μαζεύονται ὅλοι οἱ διαλεχτοὶ τοῦ μυαλοῦ ἐκεῖ καὶ νέοι ποῦ ἔρχονται στὴν ἀλήθεια καὶ διαβάζουν κάτι καινούργιον ποῦ ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς ἔφερε στὸ φῶς κάτι παλιὸ καὶ ὠραῖον καὶ συζητοῦν ἀκόμη πιδ φαινεῖν γιὰ τὴν ἰδέαν. Ὁργανώνονται, συντάσσονται, δυναμώνονται στὸν πόλεμον τὸν τίμιον ποῦ κάνουνε στὴ δασκαλικὴ κουταμάρα».

*

Ὅμοια ὠραία λόγια λέει κ' ἡ «Ἀλήθεια» τῆς Κύπρου γιὰ τὸ «Πρότυπον Δημοτικὸν Σχολεῖον» μας, ποῦ «Ἐθνικὸ Σπῆτι» τ' ὀνομάζει καὶ ποῦ «ἄντρος ἕνας κ' ἕνας ἀνάλαβαν νὰ ἰδρῶσουν... Τὸ γράμμα τους μὲ τὸ μεγάλο φά-

προσόντα. Δὲν πίνω, δὲν κλπίζω, δὲν τρώγω, δὲν περπατῶ!!

Ἡ τύχη ὅμως ποῦ πάντοτε τὸν ἀντίσκαβε, δὲν τὸ θέλησε, κ' ἔτσι ἡ ἐπίσημη Γαλλία, γιὰ πείσμα τῆς Μοίρας, τὸν ἐτίμησε περισσύτερον ἀπ' ὅ,τι ἂν ἐπέθαινε ἀκαδημαϊκός.

Ο ΓΑΛΛΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ Ο ΞΕΝΟΣ

Πρέπει κανεὶς νὰ γνωρίζῃ τί χωρίζει ἐδῶ τὸν τύπον γιὰ νὰ καταλάβῃ τί ἦταν ὁ θάνατος τοῦ Moréas γιὰ τὴ Γαλλίαν.

Ἐκεῖνο ποῦ ἔγραψεν οἱ «Καιροὶ» τοῦ Λονδίνου, ὅτι δηλ. μεγαλύτερον χτύπημα δὲν μποροῦσε νὰ καταφερθῆ στὰ Γαλλικὰ γράμματα, εἶναι ἡ γυμνὴ ἀλήθεια.

Καὶ πρῶτος ὁ Γαλλικὸς τύπος τὸ κατάλαβε καὶ τὸ ἐτόνισε αὐτό. Πολιτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς καὶ κοινωνικῆς διαφορῆς, προαιώνια μεγάλα ἐδῶ ζητήματα καὶ ἀνάμεσα σ' αὐτὰ ἄλλα παραζητήματα, ἔχθρες καὶ μίση καὶ πῆθη, ἐμπῆχαν ὅλα κατὰ μέρος, γιὰ νὰ τονιστοῦν συγχορδικὰ ὅμοιον καὶ πικρὰς καὶ θούρια στὴ ζωὴ ἐκείνου καὶ ἐλεγειακῆς συμφωνίας στὸ πέρασμα τοῦ μεγάλου ποιητῆ ποῦ ἡ Γαλλία ἐκῆθευε.

κελλο μού φάνηκε ἀπέξω σάν ἀγγελτήριο κάποιου ἀρραβώνη ἢ γάμου. Πραγματικῶς δὲν εἶχα ἀπατηθῆ. Οἱ ἀδώδεκα τῆς Ἐφορίας τοῦ Πρότυπου Δι.μ. Σχολείου μού μνηοῦσανε τ' Ἀρραβωνήσια τοῦ Ἐθνους μὲ τὴ Ζωή!»

Ο ΟΠΑΔΟΣ

Σάν πέθανε ὁ Νάρκισσος, ἡ πηγὴ τῆς χαρᾶς του ἄλλαξε ἀπὸ γλυκόνερα σὲ δάκρυα ἀρμυρά, κ' ἤρθαν οἱ νεράιδες κλαίοντας ἀπὸ τὰ δάση νὰ τραγουδήσουν τῆς πηγῆς, νὰ τὴν ἀνακουφίσουν.

Καὶ σάν εἶδαν ὅτι εἶχε ἀλλάξει τὰ γλυκόνερά της σὲ δάκρυα ἀρμυρά, ξέπλεξαν τὰ πράσινα μαλλιά τους καὶ εἶπαν :

— «Δὲν παραξενεύομαστε πὺ δδύρεσαι γιὰ τὸ Νάρκισσο· εἶταν τόσο ὠραῖος».

— «Μὰ εἶταν ὠραῖος ὁ Νάρκισσος ;» ρωτᾷ ἡ πηγὴ.

— «Ποῖός καλύτερα ἀπὸ σένα νὰ τὸ ξέρει ; εἶπαν οἱ νεράιδες.

«Ἐμᾶς μόνο μπροστά μας περτοῦσε, ἐνῶ ἐσένα σ' ἀναζητοῦσε καὶ πλάγιαζε στὸν ὄχτο σου καὶ σὲ κοιτοῦσε, καὶ μέσα στὰ γυαλιστερὰ νερά σου καθρέφριζε τὴ δική του ὁμορφιά.»

Καὶ ἡ πηγὴ εἶπε :

— «Ἀγαποῦσα τὸ Νάρκισσο γιατί, σάν πλάγιαζε στὸν ὄχτο μου καὶ μὲ κοιτοῦσε, μέσα στὴ γυαλίδα τῶν ματιῶν του καθρέφριζα τὴ δική μου ὁμορφιά.»

(Μετάφραση Α. Γ.)

OSCAR WILDE

ΑΝΑΜΝΗΣΗ

Τὸ μέτωπό σου
πεθαμένο σεντέφι
καὶ τὰ μαλλάνια σου
μῖς περαμάτησης
μετάξια θλιμένα
σάν ἀσημένιο ντέφι
κραιτεῖς μὲσ' στὰ δαχτύλια σου
ὄλα τὰ περσμένα.

Κι ὄλες τίς ὄρες πὺ ἱστορᾷ
τὸ μάταιο τοῦ τοίχου μας ρολόι
τίς δένεις σὲ μῖς ξάροητας
κνχλιμπαρένιο κομπολόι.

Ἡράκλειο.

Γ. ΛΟΥΔΑΚΑΚΗΣ

Ὁ Gaulois ἔγραψε τὴν ἐπαύριο :

— «Ἄν καὶ πολιτικὴς κηδεῖς ἢ ἐφημερίδα μας δὲν ἀναγράφει ποτε, ἔμωσ τὴν κηδεῖα τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ποιητῆ πὺ ἐξύμνησαν ἀκαδημαῖκοι καὶ διάσημοι, πὺ ἀκολούθησε μὲ πένθος δλόκληρη ἡ Γαλλία, εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ τὴν ἀναγράψῃ.

Καὶ τὸ Gaulois ὄχι μόνον αὐτὸ ἔκαμε, ἀλλὰ καὶ τοὺς λόγους πὺ ἐξεφώνηθησαν ἐδημοσίεψε.

Καὶ ὁ πολὺς Baragnon τοῦ Soleil ἐνῶ εἰδήλωνε πὺς ὡς κληρικὸφρονος ἀδυνατεῖ νὰ παρακολουθήσῃ τὴν κηδεῖα τοῦ μεγάλου ποιητῆ, ἔγραψε τὸ θαυμασιώτατο ἀνάμεσα σὲ ὄλα τὰ ἄρθρα τοῦ γαλλικοῦ τύπου ἄρθρο του στὸ φύλλο τῆς 31 Μαρτίου, πὺ ἐτελείωνεν ἔτσι :

— Ἀπὸ τὸ Λαμαρτίνο καὶ δῶθε δὲ γράφηκε τίποτε ἀνώτερο ἀπὸ τίς Stances καὶ τὰ χορικά τῆς Ἰφιγένειας.

Ἐνας «Φιλοχότητης» μένει σχεδιασμένος καὶ ἕνας «Αἰώντας».

Θὰ βρεθῆ τάχα τώρα ἄλλος ἤρωας πὺ νὰ κρατήσῃ ψηλὰ ξανά τὰ δοξασιμένα ἄρματα τοῦ Ἀχιλλέα ;

Παρίσι, Ἀπριλῆς 1910.

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΜΙΑΝ ΕΠΟΧΗ ΣΤΟΝ ΑΔΗ

Πάλαι, ἂν θυμᾶμαι καλά, ἡ ζωὴ μου εἶταν εἷα συμπόσιο ὅπου ἀνοίγονταν ὄλες οἱ καρδιές, ὅπου ὄλα τὰ κρασιά κυλοῦσαν.

Ἐνα βράδυ, ἐκάθησα τὴν Ὅμορφιά στὰ γόνατά μου.—Καὶ τὴ βροχὰ πικρὴ.—Καὶ τὴν ἔβρισα.

Ὀπλίστηκα ἐναντῖα στὴ Δικαιοσύνη.

Ἐφυγαδεύτηκα. Ὡ μάγισσες, ὦ ἀθλιότη, ὦ μῖσος, σὲ σᾶς ὁ θησαυρός μου ἐμπιστεμένος εἶτανε.

Φτάνω νὰ κάνω νὰ λυποθυμήσῃ μὲσ' στὸ πνεῦμα μου ὄλη ἡ ἀνθρώπινη ἐλπίδα. Γιὰ κάθε χαρὰ, γιὰ νὰ τὴ στραγγαλίσω, κάνω τὸ κυρτὸ σκίρτημα τοῦ ἀγριμιοῦ.

Ἐκάλεσα τοὺς δῆμιους νὰ δαγκώσουν, χανούμενοι, τὴν κᾶνα τῶν τουφεκιῶ τους. Ἐκάλεσα τὰ καμουτσίκια νὰ μού πνίζον τὸ αἷμα. Ἡ δυστυχία ἔγινε ὁ θεός μου. Κυλίστηκα στὴ λάσπη. Στέγγωσα στὴν ἄνεμο τῶν κριμάτων. Κ' ἔπαιξα μὲ τὴν τρέλλα ἀπὸ καλά γυρίσματα.

Κ' ἡ ἀνοιχτὴ μού ἔφερε τὸ φρενιασμένο γέλιο τοῦ ἡλίθιου.

Λοιπόν, τὸ πᾶν στὸ τέλος, βρισκοντάς με στὸ σημεῖο νὰ κάνω τὸ στερνὸ τὸ φάλτσο, σκαρφίστηκα νὰ ξαναζητήσω τὸ κλειδί τοῦ παλαιοῦ συμπόσιου, ὅπου θὰ ξανάπαιρνα τάχα ὄρεξη.

Εἶν' τὸ κλειδί αὐτό, τὸ ἔλεος—Αὐτὴ ἡ ἐμπνεψὴ δείχνει πὺς ὄνειρεύτηκα.

«Τσακάλι θ' ἀπομεινεις κ.τ.λ.» μού ἐμέφθηκεν ὁ Δαίμονας πὺ μὲ στεφάνωσε μὲ τόσο ἀγαπημένες παπαρούνες.

«Κέρδισε τὸ θάνατο μ' ὄλες τίς ὄρεξές σου, καὶ τὸν ἐγωῖσμό σου, κι ὄλα τὰ κύρια κρίματά σου».

Ἄ! πολὺ μού πέφτει :—Ὅμως, ἀγαπημένε Σατανᾶ, σὲ ξορκίζω, ἕνα βλέμμα λιγότερο ἐρεθισμένο ! Καὶ πρσιμένοντας τίς κάποιες μικροδειλίες, ἀργοπορημένες, σεῖς πὺ ἀγαπᾶτε στὸ συγγραφέα τὴν ἀπουσία τῶν περιγραφικῶν καὶ διδαχτικῶν ιδιότητων σᾶς ξαπολνῶ αὐτὰ τὰ κάποια τρισάχαρα φυλλαράκια τοῦ σημειωματάριου ἐνὶς κολασμένου.

ΚΑΚΟ ΑΙΜΑ

Ἐχω ἀπ' τοὺς προγόνους μου γαλάτες τὸ γαλανὸ μάτι, τὸ μυαλὸ στενὸ καὶ τὴν ἀνεπιτηδεύτητα γιὰ τὴν πάλη. Βρίσκω τὰ φορέματά μου τόσο βάρβαρα ὅσο καὶ κεινῶν. Ὅμως δὲν ἀλείφω τὰ μαλλιά μου.

Οἱ Γαλάτες εἶταν οἱ ξεδαρτῆδες τῶν θεριῶν, οἱ ἐμπρηστές τῶν δέντρων, οἱ πιὸ βλακέντιοι τοῦ καιροῦ τους.

Ἄπ' αὐτοὺς ἔχω τὴν εἰδωλολατρεία καὶ τὸν ἔρωτα γιὰ τὴ βεβήλωση.—Ὡ, ὄλα τὰ ἐλαττώματα : Θυμὸ, ἀσελγεία—ὑπέρευχη ἢ ἀσελγεία,—προπάντων ψεῦδος καὶ τεμπελιά.

Μού προξενοῦν φρίκη ὄλα τὰ ἐπαγγέλματα. Παραφέντηδες κι ἀργάτες, ὄλοι οἱ χωριάτες, ἡλίθιοι. Τὸ χέρι τῆς πέννας ἀξίζει τὸ χέρι τοῦ ἀλετριοῦ.—Τί αἰῶνας στὰ χέρια !—Δὲ θάχω ποτέσ τὸ χέρι μου. Ἐπειτα, ἡ νοικοκυροσύνη ὀδηγεῖ πολὺ μακριά. Ἡ τιμιότητα τῆς ζητιανιάς μὲ θλίβει. Οἱ ἐγκληματίες ἀπιδιάζουν σάν εὐνοῦχοι : ἐγώ, εἶμαι ἀκέριος, κι αὐτὸ τὸ ἴδιο μού κάνει.

Ὅμως ! Ποῖός ἔκανε τὴ γλώσσα μου τόσο προδοτικιά, πὺ ὀδήγησε κ' ἔσωσε ὡς ἐδῶ τὴν τεμπελιά μου ; Χωρὶς νὰ μὲ ἐκδουλέψῃ σὲ τίποτα, μήτε καὶ τὸ κερμί μου, καὶ πιὸ ἄπραγος κι ἀπὸ τὸ

μπάμπακα, ἔζησα ὄλοῦθε. Ὅτε μιὰ φαμελιά τῆς Εὐρώπης πὺ νὰ μὴ γνωρίζω—Ἀκούω οἰκογένειες σάν τὴ δική μου, πὺ ἐπιμένουν στὴ διακρήρυξη τῶν δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου.—Ἐγώ, ὄλα σὲ κάθε γιὰ οἰκογένειας.

*
**

Ἡ ἀνία δὲν εἶναι πιὰ ὁ ἔρωτάς μου. Οἱ λύσσεις, οἱ διάφορές, ἡ τρέλλα,—πὺ ξέρω τους ὄλα τὰ φτερουγιάσματα καὶ τοὺς ὀλέθρους—ὄλο μου τὸ φορτίο εἶναι καταθεμένο. Ἄς ἐχτιμήσουμε δίχως ἔλιγγο τὴν ἔχταση τῆς ἀθωότητάς μου.

Δὲ ἔξμαι πιὰ ἀξίος νὰ ζητήσω τὴν τόνωση τοῦ ζυλοκοπήματος. Δὲ νομίζω τὸν ἑαυτό μου βαρκαρισμένο γιὰ ἕνα γάμο μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ γιὰ πεθερό.

Δὲν εἶμαι ὁ φυλακισμένος τοῦ λογικοῦ μου. Εἶπα : Θεέ. Θέλω τὴν ἐλευτεριά μὲσ στὸ χαιρετισμό. Πὺς νὰ τὴν ἀνταμώσω ; Τὰ κούφια γούστα μ' ἐγκατάλειψαν. Ἀνάγκη ὄχι πιὰ ἀφοσίωσης καὶ θεϊκοῦ ἔρωτα. Δὲ νοσταλγῶ τὸν αἰῶνα τῶν αἰσθαντικῶν καρδιῶν. Καθένας ἔχει τὴ λογική του, περιφρόνηση καὶ ἔλεος : Κρατᾷ τὴ θέση μου στὴν κορυφὴ τῆς ἀγγελικῆς αὐτῆς σκάλας τῆς καλοκαρδοσύνης.

Ὅσο γιὰ τὴ θεμελιωμένη εὐτυχία, οἰκογενειακιὰν ἢ ὄχι...ὄχι, δὲν μπορῶ πιὰ. Εἶμαι πολὺ σπαταλισμένος, πολὺ ἀδύνατος. Ἡ ζωὴ ἀνθοβολαίει μὲ τὴν ἐργασία, γρηὰ ἀλήθεια : ἐγώ, ἡ ζωὴ μου δὲ ζυγιάζει ἀρκετά, ἀνυψώνεται καὶ πλέει μακριά, ἀπάνω ἀπὸ τὴν πράξη, αὐτὸ τὸ ἀκριβὸ σημεῖο τοῦ κόσμου.

Πὺς γίνουμαι γεροντοκόριτσο, φοβητσάρης ν' ἀγαπήσω τὸ θάνατο !

Ἄν ὁ Θεός μου χάριζε τὴν οὐράνια, ἀέρινη γαλήνη, ἢ προσευχὴ—σάν τοὺς ἀρχαίους τοὺς ἄγιους—Οἱ ἄγιοι, τῶν δυνατῶν ! Οἱ ἐρημίτες, τῶν καλλιτεχνῶν πὺς δὲ χρειάζεται πιότερο !

Ἄδιάκοπη φάρσα ; Ἡ ἀθωότητά μου θὰ μ' ἔκανε νὰ κλάψω. Ἡ ζωὴ εἶναι μιὰ φάρσα πὺ παίζεται ἀπ' ὄλους.

*
**

Φτάνει ! Νά, ἡ τιμωρία—Ἄς περπατήσουμε !

Ἄ, τὰ πνεμόνια καῖνε, τὰ μηλιγγία βουίζουν !

Ἡ νύχτα κλῶθει στὰ μάτια μου, μ' αὐτὸ τὸν ἥλιο !

Ἡ καρδιά...τὰ μέλη...

Πὺ παγαίνει κανεῖς στὴ μάχη ; Εἶμαι ἀδύνατος ! Οἱ ἄλλοι προχωροῦν. Τὰ σύνεργα, τὰ ὄπλα... ὁ καιρός !...

Φωτιά ! φωτιά ἀπάνω μου ! Ἐκεῖ ! ὅπου δύνουμαι—Δειλοί !

— Σκοτώνουμαι ! Ρίχνουμαι στὰ πόδια τῶν ἀλόγων !

Ἄ !

— Θὰ συνειθίσω κ' ἔτσι

Θᾶν ἡ γαλλικὴ ζωὴ : τὸ μονοπάτι τῆς τιμῆς !

(Μετ. Σ. Σ.)

ZAN-APΘΟΥΡ ΡΕΜΠΩ

Α Ν Ο Ι Ε Η

Μύρια βιολιά αρμονίστηκαν και παίζουν όλα αντίμα
Μέσα σ'της Φύσης τὸ ναὸ τῆς Ἀνοιξῆς τὸ θάμα.
Μύρα και φῶς και χρώματα περιγύρα χυμένα
Μεθοῦν τὰ μάτια τῆς Ψυχῆς πρὸς τὴ Ζωὴ ἀνοιγ-
μένα...

Γλυκὰ τὰ βράδια τὰ γλυκὰ και μιὰ γαλήνη θεία...
Τοῦ Γκιόνη μόνον ἢ φωνὴ σὴν ἄλαλη ἐρημία,
Σὰν κάποια λιγιστὴ πηγὴ, πὸν στάλα-στάλα ἀδειάζει,
Μὲς στοὺς ἀσάλευτους δρυμοὺς θλιμένα ἀροστα-
λάζει...

ΚΙΜΩΝ ΓΑΛΑΖΗΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΟΙ ΔΑΡΝΑΤΟΡΕΣ

Φίλε «Νουμά»,

Μουρχειται νὰ κάνω μιὰ πρόταση στοὺς δημο-
τικιστάδες και νὰν τοὺς πῶ :

«Ἐλάτε νὰ στήσουμε κουμπαρὰ και μέσα σ'
αὐτόνε τὸν κουμπαρὰ νὰ ρίχνουμε καθένος ὅ,τι
μπορεῖ. Ποιὸς πεντάρα, ποιὸς δεκάρα, ποιὸς τάλ-
λαρο, μὰ νὰν τὰ ρίχνουμε ταχτικά. Μὲ τὰ λεφτὰ
ποὺ θὰ μαζεύονται θὰ πλερώνουμε δυὸ τρεῖς ἀν-
θρώπους γιὰ νὰ δέρνουνε. Δαρνάτορες μ' ἄλλους λό-
γους.

Μὰς χρειάζονται, ἀδέρφια, κι ἂ δὲν τὸ πι-
στεύετε, διαβάστε τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Χατζηδάκη
σὴν «Ἀθηναί». Διαβάστε το και θὰ δῆτε πὸς μὰς
τὸ γυρεύουνε μὲ τὸ στανιό. Καί μιὰ πὸν μὰς τὸ ζη-
τᾶνε διακονιὰ δὲν πρέπει νὰ τοὺς τὸ ἀρνηστοῦμε.
Τί διάβολο, γιὰτί νὰ φαινούμαστε τόσο κακοὶ ὅσο
δὲν εἴμαστε! Ἄς τοὺς κάνουμε μιὰ φορὰ τὴ χάρη π.

Ἀθήνα, 6.5.10.

Δικὸς σας

Γ. Ε.

Ἀνθρώπους γιὰ δαρνάτορες βρίσκουμε. Φτάνει
νὰ βάλτε χάμου τὸν παρὰ.

*Ο ἴδιος

ΘΛΙΜΕΝΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ

I

Σέρνουν μουγγὰ τὰ σύννεφα, μουγγὰ κι ἀγριεμένα
τὸ θυμωμένο κεραινὸ σ' ἀνήλια πανηγύρια.

Γοργόνες μαυροκέφαλες βαροῦν τὰ σημαντήρια
κι ἀναστενάζουν τοῦ γιαιλοῦ τὰ βιάθη τρομαγμένα.

Κανένα δέντρο σὸ βουνὸ θαρρεῖς δὲν ἀνασαινει,
κανένα φύλλο δὲν κουνεῖ. Μιλιά. Κοκκαλωμένο
τεντώνουν τὸ ξερὸ κορμὶ σὸ χῶμα ριζωμένο,
μὲ τὴν τρεμούλα σὴν ψυχὴ βαθιά, βαθιὰ κρυμμένη.

Κ' εἶναι τὰ δέντρα πὸν θωρῶ μπροστὰ μου πεθα-
μένα

τὰ ἴδια πὸν ζωντάνευε χτὲς βράδν ἀνατριχίλα
σ'της δύσης τ' ἀγκαλιάσματα, κ' εἶναι τὰ ἴδια φύλλα
πὸν τρέμανε σ' ἀκρόβιλα κωκκωφιλημένα.

*Οδησός.

ΡΗΝΑ ΛΕΒΑΝΤΗ

ΓΑΛΗΝΕΣ ΤΡΙΚΥΜΙΕΣ
ΟΧΤΑΣΤΙΧΑ

Μὲ τὰ μαγνάδια τῆς ἀγῆς και τῶν πουλιῶν τὸν
ξύπνο

πῆρα τὸ δρόμο ποῦφεργε και γὼ δὲν ξέρω ποῦ
ξέρω μονάχα πὸς πουλιὰ φτερούγιζάν με γύρω
και πὸς ἀνθῶνε μυρουδιὲς μοῦ παίρνανε τὸ νοῦ.
Τὰ μεσημέρια μ' ἤῤανε στοῦ δρόμου μου τὴ μέση
δίχως πουλιὰ, δίχως ἀνθῶνε και μοῦδειξαν τὰ μάκρη
ἄχαρα πέρα και ὠϊμέ, τὰ πικραμένα βράδια
μὲ δάκρυα και μὲ σκοτεινιὲς μοῦ κρύφανε τὴν ἄκρη.

* *

Γυρνῶ σὸ σπῖτι τὸ παλιὸ και μὲ τρομάζει ἐμένα
ὁ γυρέμιος τοῖχος κ' ἢ κλειστὴ σαρακωμένη θύρα.
Πλανιῶνται μὲσ' σὸ σπῖτι μας βουβὰ τ' ἀγαπημένα
και σέρνουν τὸ θρηνοχορὸ και μπρός, πᾶει μπρὸς ἢ
Μοῖρα.

Και σὴ γωνιὰ πὸν ἐκάτσαμε μ' ἀράχνη δίχτυ
ὄφαινει
και γύρω κᾶτι ἀνέκφραστο κι ὀλόβουβο πεθαίνει :
και μέσα σ' ὄλα ὁ γυριστὴς μὲ τὸ βαρὺ μου βῆμα
και μέσα κι ὄξω ἀπ' τὴ ψυχὴ πλατύτατο ἕνα μνημα.

* *

Γερμένη ἢ θύρα, πὸν ἄλλοτε τ' ὀλόλευκό σου χέρ
ἀνοίγοντάς την ἕκανε μιὰ θύρα παραδείσου...
Θᾶναι γερμένη γιὰ πολὺ ; γιὰ πάντα ;... Ποιὸς τὸ
ξέρει !

Ἔλα κι ἄνοιχ' τὴ διάπλατα, φέρ' τὰ καλά μαζί σου.
Προσμένω μὲσ' σὴν ἐρημίᾳ, πὸν ἀπ' τὴ ζωὴ μου
ἀρπάχτει

τὸ αἷμα μου, τὸ εἶναι μου, πάντα προσμένω κᾶτι...
σὸν τοῖχο πλάι ἀκούραστη τὸ δίχτυ πλέκει ἢ ἀράχνη
και καρφωμένο ἀκούραστα σὴ θύρα ἔχω τὸ μάτι.

ΑΛΕΚΟΣ ΜΟΥΝΤΖΟΥΡΙΑΗΣ

ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ,

Παρακαλοῦμε τὰ μέλη τῆς «Φοιτητικῆς Συν-
τροφίας» νὰ μὰς στείλουν τὸ γληγορότερο (λεωφόρο
Ἀμαλίας, 26) τὴ διεύθυνσή τους.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Τις προᾶλλες παίχτηκαν σὴν Κρήτη μὲ μεγάλη
ἐπιτυχία οἱ «Κοῦρδοὶ» τοῦ Κεμπύση ὡς εὐεργετικὴ τοῦ κ.
Βέλμου. Μ' ὄλη τὴν ἀντίδραση τῶν δεκτικῶν τὸ ἔργο πέ-
τυχε θριαμβευτικά.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Ν. Δρακ. σὴ Σμύρνη. Ὁ κ. Ταγκόπουλος λείπει
ἀπὸ μέρους σὴν Κρήτη. Σὰ γυρίσει θὰ φροντίσει γιὰ ὅ,τι
τοῦ γράφετε.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἔντοκοι καταθέσεις

Καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια

Τροποποιήσεως τῆς κλίμακος τῶν τόκων τῶν εἰς τρα-
πεζικὰ γραμμάτια νέων ἐντόκων καταθέσεων ἐν ὄψει ἢ
ἐπὶ προθεσμία. Δηλοποιεῖται, ὅτι ἀπὸ 15 Ἀπριλίου 1909
ἢ Ἐθνικῆ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος δέχεται παρὰ τε τῆ
Κεντρικῆ Καταστήματι και τοῖς Ἐποικιαστικῆς
αὐτῆς καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια ἀποδοτέας
ἐν ὄψει ἢ ἐν ὀρισμένη προθεσμίᾳ ἐπὶ τόκῳ.

1) 1) τοῖς 0)0 κατ' ἔτος διὰ τὰς ἐν ὄψει ἀποδοτέας
καταθέσεις μέχρι ποσοῦ δρ. 10.000, πέραν δὲ τοῦ ποσοῦ
τούτου τοῦ τόκου ὀριζομένου εἰς 1 τοῖς 0)0 κατ' ἔτος μέχρι
50.000 δραχμῶν πέραν δὲ τοῦ ποσοῦ τούτου εἰς 1)2 τοῖς
0)0. Αἱ καταθέσεις αὗται γίνονται δεκταὶ και εἰς ἀνοικτὸν
λογαριασμὸν παρὰ τὸν ἐπιταγῶν τῆς καταθέτης βιβλιαρίου λογα-
ριασμοῦ και βιβλιαρίου ἐπιταγῶν.

2) 2) τοῖς 0)0 κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις ἀποδοτέας
μετὰ ἕξ μῆνας τουλάχιστον.

2) 2) τοῖς 0)0 κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀπο-
δοτέας μετὰ ἐν ἔτος τουλάχιστον.

3) 3) τοῖς 0)0 κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας
μετὰ δύο ἔτη τουλάχιστον.

3) 3) τοῖς 0)0 κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδο-
τέας μετὰ τέσσαρα ἔτη τουλάχιστον.

4) 4) τοῖς 0)0 κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τῆς ἀποδοτέας
μετὰ πέντε ἔτη τουλάχιστον ὡς και διὰ τὰς πέρα τῶν
πέντε ἐτῶν ἢ τὰς διαρκεῖς.

Καταθέσεις εἰς χρυσὸν

Δέχεται ἐπι ἐντόκους καταθέσεις εἰς χρυσόν, ἢ το-
εἰς φράγκα και λίρας Ἀγγλίας, ἀποδοτέας ἐν ὀρισμένη προ-
θεσμίᾳ ἢ διαρκεῖς ἐπὶ τόκῳ.

1) 1) 2) τοῖς 0)0 κατ' ἔτος διὰ καταθέσεις 6 μηνῶν τουλάχ.

2) 2) 0)0 » » » » » » 1 ἔτους »

2) 2) 1)2 » » » » » » » 2 ἐτῶν »

3) 3) 0)0 » » » » » » » 4 » »

4) 4) 0)0 » » » » » » » 5 » »

Αἱ ὀμολογίαι τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ'
ἐκλογὴν τοῦ καταθέτου ὀνομαστικὰ ἢ ἀνώνυμοι.

Τὸ κεφάλαιον και οἱ τόκοι ὀμολογιῶν πληρώνονται
παρὰ τῆ Κεντρικῆ Καταστήματι και τῆ αἰτήσεως τοῦ κατ-
θέτου ἐν τοῖς Ἐποικιαστικῆς Τραπεζῆς εἰς τὸ αὐτὸ νό-
μισμα

ΒΓΗΚΑΝΕ

ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

ΡΟΔΑ ΚΑΙ ΜΗΛΑ

ΤΟΜΟΣ Ε'

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

και πουλιῶνται σὸ Βιβλιοπωλεῖο «Ἐ-
στίας» δρ. 4.

ΠΕΡΙΕΧΑΜΕΝΑ :

Σὰ λάμπει ὁ ἥλιος — Μιὰ κριτικὴ — Ἐνωσις θὰ
πῆ δύναμις — Τρομοκρατία — Μάθησις και λεπτέρια —
Ἐπὶ «Συγγραφεὺς» — Ἐπιλογος — Ἐνατὸν πενήντα —
Διαγωνισμὸς γιὰ τὴ γλώσσα 1904 — Ἡ γραμματικὴ
τοῦ Ροντάκη — Λεπτέρια και μάθησις — Τὸ ὄρητὸ τοῦ
Νεεμῆ — Ἐνα γράμμα — Οἱ παρὰδες — Διαβάζοντας
τὰ Πάτρια — Σκεποῦλες — Ἡ κλωστήσις — Ἐνα νό-
στιμο ἐπιχειρημα — Ἐνισμὸς — Ταχυδρόμος, ταχυδρο-
μεῖο, πόστα — Ἐνας ἕνας — Τί λέγεται γλώσσα — Ἀ-
νοιχτὸ γράμμα — Τὰ βιβλία μας και τὰ περιοδικὰ μας
— Ὁ Ἄντρας και ἡ γυναῖκα — Ὁ κ. Η. Krüger —
Τὸ φεγγάρι — Ἡ χημία τοῦ λαοῦ — Μαρία Ἐλένη
— Καλοσύνη και Διάβασμα — Λίγα λόγια — Ὁ Μεσο-
σαζέρης — Τριάντα χιλιάδες φράγκα χρυσὰ — Πρωτο-
χρονιάτικο — Ἀγάπη — Πέρα πέρα — Ὁ Νουμάς —
Γράμμα σὴ Μυριέλλα.